

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**MAJETKOVÁ KRIMINALITA A JEJÍ
PŘIČINY**

Autor práce: Iva Maroušková

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Romanu Svatošovi, Ph. D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

MAROUŠKOVÁ, I. *Majetková kriminalita a její příčiny: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2012, 70 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Svatoš Roman, Ph.D.

Klíčová slova: majetková kriminalita, etiologie a fenomenologie majetkové kriminality, prevence, trestný čin.

Bakalářská práce analyzuje majetkovou kriminalitu, vytyčuje pojmy a druhy této problematiky. V práci je uvedena historie majetkové kriminality i kriminality obecně. Zahrnuje etiologii kriminality, nebo-li její vznik a fenomenologii kriminality, která se zabývá jejím stavem, strukturou a dynamikou. Je zde výňatek z přestupkového zákona a trestního zákoníku. Dále řeší prevenci majetkové kriminality a její současnou strategii, vize cílového stavu prevence a její priority.

Práce zahrnuje rozhovory příslušníků Policie České republiky a porovnání jejich názorů na položené otázky dané problematiky.

Cílem bakalářské práce je poukázat na nebezpečnost a nárůst majetkové kriminality a navrhnout preventivní opatření k potlačení tohoto druhu kriminality.

ABSTRACT

MAROUŠKOVÁ, I. *Property criminality and its causes: bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2012. 70 pages. Bachelor thesis supervisor: JUDr. Svatoš Roman, Ph.D.

Key words: Property criminality, etiology and fenomenology of property criminality, prevency, crime.

Bachelor thesis analyses the property criminality, determines terms and categories of this problem. In thesis there is a history of property criminality and of criminality in general. This thesis involves etiology of criminality – its origin and fenomenology of criminality which pursues status, structure and dynamics. There is an extract from offence law and from penal code. Next point is the prevency of property criminality and actual strategy, vision of final status of prevency and priorities of prevency.

Part of the thesis is dedicated to an interview with Police members from Czech republic and comparison of their replies to questions of property criminality.

The aim of this bachelor thesis is to point out dangerousness and increase of property criminality and propose preventive actions to supress this kind of criminality.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 VYMEZENÍ POJMŮ MAJETKOVÉ KRIMINALITY	11
2.1 Charakteristika	11
2.2 Členění majetkové kriminality	12
2.2.1 Krádeže prosté	12
2.2.2 Krádeže vloupáním	14
2.3 Jednotlivé trestné činy proti majetku	15
2.3.1 TČ se zjištěnou pohnutkou	15
2.3.2 TČ s poškozovacím jednáním	16
2.3.3 TČ páchané jinou osobou	17
2.3.4 TČ legalizace výnosů z trestné činnosti, tzv. praní špinavých peněz	17
2.4 Krádeže v obchodech	18
3 HISTORICKÝ VÝVOJ MAJETKOVÉ KRIMINALITY	19
3.1 Vznik kriminologie	19
3.2 Vznik a vývoj československé kriminologie	19
3.3 Historie majetkové kriminality	22
4 FENOMENOLOGIE A ETIOLOGIE MAJETKOVÉ KRIMINALITY	25
4.1 Kriminální fenomenologie	25
4.2 Kriminální etiologie	25
4.3 Fenomenologie majetkové kriminality	25
4.4 Etiologie majetkové kriminality	26
5 SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA	28
5.1 Zákon o přestupcích - 200/1990 Sb.	29
5.2 TZ Hlava V. TČ proti majetku – členění podle státního zastupitelství a soudu ...	29
6 PREVENCE A KONTROLA MAJETKOVÉ KRIMINALITY	33
6.1 Prevence kriminality	33
6.2 Třídění prevence kriminality podle obsahového zaměření	34
6.3 Třídění prevence kriminality podle okruhu adresátů	36
6.4 Třídění prevence kriminality podle charakteru přijímaných opatření	37
6.5 Třídění prevence kriminality podle zaměření a účinku opatření	38
6.6 Strategie prevence kriminality ČR na léta 2008 až 2011	38
6.6.1 Republiková úroveň prevence	39

6.6.2 Krajská úroveň prevence.....	39
6.6.3 Městská úroveň prevence.....	40
6.7 Strategie prevence kriminality ČR na léta 2012 až 2015.....	40
6.7.1 Vize cílového stavu prevence kriminality v ČR.....	40
6.7.2 Strategické cíle a priority.....	41
6.8 Resorty a subjekty zapojené do realizace Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 – rozdělení kompetencí při plnění úkolů.....	41
6.9 Prevence majetkové kriminality.....	42
6.10 Vlastní návrhy preventivních opatření majetkové kriminality.....	43
7 VÝZKUMNÁ ČÁST.....	44
7.1 Souhrnné vyhodnocení řízených rozhovorů.....	44
ZÁVĚR.....	49
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	50
SEZNAM ZKRATEK.....	53
SEZNAM PŘÍLOH.....	54
PŘÍLOHY.....	55

ÚVOD

Téma majetková kriminalita a její příčiny, jsem si do své bakalářské práce zvolila, protože je velkou hrozbou pro lidstvo a je velmi oblíbená u pachatelů. Tato kriminalita postihuje celou Českou republiku. Lidé často zaměňují majetkovou trestnou činnost s hospodářskou kriminalitou. Tento problém se stává dalším argumentem, proč jsem volila právě toto téma. Doufám tedy, že dostatečně popíši tuto problematiku, aniž by vzniklo nedorozumění záměny kriminalit.

Během zpracovávání této práce objasním, co majetková kriminalita znamená, které trestné činy zahrnuje, jak proti ní bojovat.

V teoretické části budu pracovat s jednotlivými, majetkovými, protiprávními jednáními, kam patří krádeže, které se člení na krádeže prosté a krádeže vloupáním. Dále zde zahrnu zpronevěru, lichvu, podvody. Tyto činy jsou nazývané „Trestné činy se zjištěnou pohnutkou“. Do „Trestných činů s poškozovacím jednáním“ jsou řazeny porušování povinností při správě cizího majetku, poškozování věřitele, poškozování cizí věci a zneužívání vlastnictví. Podílnictví náleží do skupiny „Trestné činy jinou osobou“. Podle nového trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., se do majetkové trestné činnosti řadí „Trestné činy legalizace výnosu z trestné činnosti“, neboli tzv. praní špinavých peněz.

Následující kapitolu věnuji historii, kde budou nastíněny prvopočátky majetkové kriminality.

Část bakalářské práce se budu zabývat fenomenologií a etiologií, což je stav, struktura, dynamika a samotný vznik, této kriminality.

Za svou povinnost považuji také zařazení současné právní úpravy majetkové kriminality. Popsat trestné činy, s příslušnými paragrafy, dle trestního zákoníku a připojit zákon o přestupcích, kde jsou uvedeny přestupky proti majetku.

Konec teoretické části věnuji prevenci, která bude rozdělena do skupin a která je i hlavní myšlenkou bakalářské práce. Poukážu na rozšířenost majetkové kriminality a zaměřím se na preventivní opatření, potlačující kriminalitu.

Do závěru práce zařadím řízené rozhovory s příslušníky Policie České republiky, z krajského ředitelství České Budějovice. S informacemi, které zjistím, provedu komparaci a pokusím se o nastínění způsobu řešení celkové problematiky.

1 METODIKA A CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce je analýza problému týkajícího se majetkové kriminality (např. TČ se zjištěnou pohnutkou, TČ s poškozovacím jednáním, TČ legalizace výnosů z trestné činnosti – tzv. praní špinavých peněz), poukázat na její nebezpečnost a navrhnout preventivní opatření směřující k potlačení této kriminality.

V úvodu bude vymezen pojem majetkové kriminality a ostatní pojmy, které se týkají této problematiky. Dále bude navazovat historie kriminality obecně a počátky majetkové kriminality. Následující bude rozbor etiologie kriminality, zabývající se genezí kriminality, nebo-li jejím vznikem a fenomenologie kriminality, orientující se na popis kriminality, její strukturu, formu, škody způsobené kriminalitou, stav kriminality, vývojové tendence, popis pachatelů, obětí a jejich společenské vztahy.

V druhé části je rozebírána současná právní úprava podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „TZk“), který nahradil trestní zákon č. 140/1961 Sb., jenž se nadále používá pro trestné činy spáchané před 1. 1. 2010. Z tohoto zákona bude konkrétně použita a rozebrána hlava V. Dále byl nápomocný zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších právních předpisů. Využit byl paragraf padesát, který obsahuje přestupky proti majetku.

Všechna, zde popsaná témata budou spadat do teoretické části bakalářské práce.

Závěr práce je věnovaný praktické části, kde budou uvedeny a porovnány názory příslušníků Policie České republiky, které budou získány z řízených rozhovorů, sestavených z otázek na majetkovou kriminalitu.

Informace pro bakalářskou práci budou získány čerpáním z odborné literatury, dokumentů a z řízených rozhovorů, týkajících se dané problematiky. K tomuto tématu je nedostatečné množství knižních zdrojů i internetových odkazů.

2 VYMEZENÍ POJMŮ MAJETKOVÉ KRIMINALITY

Z pestré palety majetkových trestných činů jsou téměř všechny příhodné pro organizované páchaní. Některé způsoby páchaní si přímo vynucují spolupráci více účastníků (např. bankovní loupeže, zvláště silně je pocíťována potřeba spolupráce v případech zmocnění se velkého množství předmětů, kdy vzniká problém s dopravou, ukrytím, odbytem atd.)¹

Majetková kriminalita, kterou charakterizují zejména krádeže, představuje pro společnost velké nebezpečí, a to především pro její značný rozsah. Touto trestnou činností je zatěžována významná část obyvatelstva, obyvatelstvo tzv. obtěžuje. Vzhledem k jejímu rozsahu je účinnost boje s tímto druhem kriminality velice nízká. Pro majetkovou trestnou činnost je typický, jak vyplývá již z jejího názvu, útok na majetkové hodnoty.²

2.1 Charakteristika

- Směřuje (útočí) proti majetku fyzických a právnických osob
- Představuje převážnou část celkové kriminality (65%)
- Značně předurčuje vývoj celkové kriminality
- Je vymezena především v V. hlavně TZk (trestné činy proti majetku)
- Příčiny vzestupu po roce 1989
 - jednotné vlastnictví – před rokem 1989 navíc socialistické vlastnictví, které mělo větší ochranu
 - škodní hranice mezi přestupkem a TČ 2.000,-Kč, později 5.000,-Kč
- Nízká objasněnost okolo 20%
- Pachatelé zejména muži až v 90%
- Recidivisté páchají více jak polovinu této trestné činnosti³

¹KUCHTA, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. část. Brno: Masarykova univerzita, 1993.

²SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

³SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

2.2 Členění majetkové kriminality

Trestné činy proti majetku, obsažené především v V. Hlavě zvláštní části TZ, lze rozdělit do tří základních skupin:

Trestné činy se zištnou pohnutkou, které směřují k obohacení pachatele (jednání obohacovací). Do této skupiny patří především krádež (§ 205 TZk), která se dělí na krádeže prosté a krádeže vloupáním, dále sem patří zpronevěra (§ 206 TZk), podvod (§ 209 TZk), lichva (§ 218 TZk) a další. Svým způsobem patří do této skupiny i trestný čin loupeže (§ 173 TZk) a některé případy vydírání (§ 235 TZk), ale vzhledem k jejich násilné povaze je posuzujeme především jako formy násilné kriminality, kdy obohacení může být okolností podmiňující vyšší trestní sazbu.⁴

Další skupinou trestných činů, jsou trestné činy s poškozovacím jednáním. Naplňují zejména znaky trestných činů porušování povinností při správě cizího majetku (§§ 220, 221 TZk), poškozování věřitele (§ 222 TZk), poškození a zneužití záznamu na nosiči informací (§ 257a TZ), poškozování cizí věci (§ 228 TZk), zneužívání vlastnictví (§ 229 TZ). Převážná část těchto trestných činů i přesto, že mají majetkový charakter, jsou dle policejních statistik považovány za hospodářské trestné činy.⁵

Třetí skupinou jsou trestné činy páchané jinou osobou. Představuje je především podílnictví (§§ 214, 215 TZk). Novelou trestního zákona, která byla provedena zákonem č. 134/2002 Sb., bylo do trestního zákona začleněno ustanovení § 252a (tzv. „praní špinavých peněz“), o trestném činu legalizace výnosů trestné činnosti.⁶ Jde také o hospodářské trestné činy viz předchozí odstavec.⁷

2.2.1 Krádeže prosté

Charakteristika a motivace

- Získání majetku z důvodu zištnosti
- Nepodstoupení rizika vyplývajícího z vloupání, tedy překonání překážky
- Menší pravděpodobnost odhalení z důvodu nezanechání stop na místě činu

⁴NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2008.

⁵NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2008.

⁶NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2008.

⁷SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

Pachatelé

- Příležitostní pachatelé – kdokoliv
- U opakující se trestné činnosti – nízká úroveň vzdělání a kvalifikace⁸

Členění krádeží prostých (dle policejních statistik)

- Krádeže kapesní
- Krádeže při pohlavním styku
- Krádeže jiné na osobách
- Krádeže mezi zaměstnanci na pracovišti
- Krádeže dvoustopých motorových vozidel
- Krádeže jednostopých motorových vozidel
- Krádeže věcí z automobilů
- Krádeže součástí motorových vozidel
- Krádeže jízdních kol
- Krádeže domácího zvířectva
- Krádeže v bytech
- Krádeže věcí na nádraží
- Krádeže věcí během jízdy v dopravním prostředku
- Krádeže v objektech se starožitnostmi a uměleckými předměty
- Krádeže v jiných objektech
- Krádeže ostatní⁹

Mezi nejzávažnější krádeže prosté řadíme zejména krádeže motorových vozidel, kdy dochází k vysokým škodám a dále krádeže v objektech se starožitnostmi a uměleckými předměty. Při těchto krádežích dochází k odcizení děl historické hodnoty, často s nevyčíslitelnou škodou. V obou těchto případech je tato trestná činnost páchána převážně organizovaným způsobem.¹⁰

⁸SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

⁹BOUŘA, Václav. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003.

¹⁰SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

2.2.2 Krádeže vloupáním

Charakteristika a motivace

- Získání majetku z důvodu ziskosti
- Podstoupení rizika vyplývajícího z vloupání, tedy překonání překážky
- Podstoupení rizika větší pravděpodobnosti odhalení z důvodu zanechání stop na místě činu např. po páčidle

Pachatelé

- Plánovitost – představují se na trestnou činnost
- Vyšší fyzická zdatnost z důvodu překonání překážek¹¹

Členění krádeží vloupáním (dle policejních statistik)

- Krádeže vloupáním do obchodů
- Krádeže vloupáním do výkladních skříní
- Krádeže vloupáním do restaurací a hostinců
- Krádeže vloupáním do ubytovacích objektů
- Krádeže vloupáním do kiosků
- Krádeže vloupáním do jídelen, závodních kuchyní a stravovacích zařízení
- Krádeže vloupáním do objektů státních uměleckých předmětů
- Krádeže vloupáním do kulturních objektů
- Krádeže vloupáním do pokladen a pancéřových skříní
- Krádeže vloupáním do výpočetních středisek
- Krádeže vloupáním do škol
- Krádeže vloupáním do bytů
- Krádeže vloupáním do víkendových chat soukromých osob
- Krádeže vloupáním do rodinných domů
- Krádeže vloupáním do ostatních objektů¹²

Mezi nejzávažnější krádeže vloupáním řadíme krádeže vloupáním do rodinných domků, při kterých dochází k zasahování do práva domovní svobody, kdy je narušena intimita domova. Totéž platí o krádežích vloupáním do bytů. Mezi závažné TČ můžeme

¹¹SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

¹²BOUŘA, Václav. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003.

řadit též krádeže vloupáním do kulturních objektů, neboť dochází ke krádežím kulturního dědictví. Závažná je taktéž trestná činnost vloupání do pancéřových skříní, při které dochází ke značným škodám a tato trestná činnost se vyznačuje vysokou mírou erudice pachatele při vnikání do skříní a pokladen.¹³

2.3 Jednotlivé trestné činy proti majetku

2.3.1 TČ se zjištnou pohnutkou

Krádež

Objektem trestného činu je nejen vlastnictví, ale i držení věci. Držení věci se nekryje s držbou podle občanského práva. Znamená jen faktický stav záležející v tom, že věc je v něčí moci.

Objektivní stránka je charakterizována řadou znaků: Předmět útoku je cizí věc. Práva ovšem nemohou být předmětem krádeže, avšak mohou jím být věci, jež jsou ekvivalentem hodnot (vkladní knížky, depozitní listy, akreditivy, směnky, šeky, losy). Předmětem krádeže jsou i legitimační papíry, pokud jejich pozbytí znamená nenahraditelnou ztrátu práva (jízdenky, vstupenky). Z povahy trestné činnosti plyne, že předmětem krádeže nemohou být věci movité.¹⁴

Zpronevěra

Objektem trestného činu je vlastnictví. Předmětem útoku je cizí věc, která je pachateli svěřena.

Z povahy trestného činu plyne, že to je zpravidla věc individuálně určená. Věci zastupitelné mohou být zpronevěřeny, má-li držitel povinnost vrátit tytéž věci a ne jen věci téhož druhu a množství anebo zbaví-li se pachatel jejich přisvojením možnosti je vrátit.¹⁵

¹³SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

¹⁴NOVOTNÝ, Oto a kol. *Trestní právo hmotné II. Zvláštní část*. Praha: Codex, 1996.

¹⁵NOVOTNÝ, Oto a kol. *Trestní právo hmotné II. Zvláštní část*. Praha: Codex, 1996.

Podvod

Objektem trestného činu u podvodu je majetek. Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel uvede někoho v omyl nebo využije něčího omylu, tato osoba v důsledku svého omylu provede majetkovou dispozici. Touto dispozicí vznikne na cizím majetku škoda nikoli nepatrná a zároveň se tím pachatel nebo někdo jiný obohatí.

Pachatelem trestného činu provozování nepoctivých her a sázek je jen provozovatel hry (organizátor hry), nikoli účastník hry (ten je poškozeným).¹⁶

Lichva

Objektem trestného činu je majetek a možnost správného rozhodování o něm. Objektivní stránka spočívá v těchto formách jednání: 1. pachatel zneužije něčí tísně, nezkušenosti nebo rozumové slabosti nebo něčího rozrušení a dá sobě nebo jinému poskytnout neb slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru. 2. pachatel takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede (tzv. palichva).¹⁷

2.3.2 TČ s poškozovacím jednáním

Poškozování cizí věci

Objektem trestného činu je vlastnictví (neporušenost věci a její použitelnost). Předmětem útoku je cizí věc, a to movitá i nemovitá.

Objektivní stránka spočívá v tomto jednání: zničení, poškození nebo učinění věci neupotřebitelnou. Musí jít o škodu nikoli nepatrnou, jinak by šlo o přestupek.¹⁸

Porušování povinností při správě cizího majetku

Objektem trestného činu je cizí majetek i vztah důvěry. Objektivní stránka spočívá v tomto jednání: pachatel jinému způsobí škodu nikoli malou tím, že poruší podle zákona mu uloženou nebo smlouvou převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek. Pachatelem může být i rodič nebo opatrovník vůči dítěti,

¹⁶NOVOTNÝ, Oto a kol. *Trestní právo hmotné II*. Zvláštní část. Praha: Codex, 1996.

¹⁷PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Trestní právo hmotné*. Zvláštní část. Praha: Armex, 1997.

¹⁸PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Trestní právo hmotné*. Zvláštní část. Praha: Armex, 1997.

opatrovník nesvéprávné osoby, prokurista, správce konkurzní podstaty, vedou filiiálky apod.¹⁹

Poškozování věřitele

Objektem trestného činu je právo věřitele na uspokojení jeho pohledávky.

Objektivní stránka spočívá v těchto formách jednání: 1. poškozování vlastního věřitele. 2. poškozování cizího věřitele. Pachatelem ad 1 může být jen dlužník, ad 2 kdokoli.

Zneužívání vlastnictví

Objektem trestného činu je důležitý kulturní nebo jiný důležitý obecný zájem (např. ochrana životního prostředí).

Objektivní stránka spočívá v tomto jednání: pachatel poškodí důležitý kulturní nebo jiný důležitý obecný zájem tím, že zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou nebo zašantročí vlastní věc, která požívá ochrany podle zvláštních předpisů. Pachatelem je vlastník věci.²⁰

2.3.3 TČ páchané jinou osobou

Podílnictví

Objektem trestného činu je cizí majetek. Předmětem útoku je cizí věc získaná trestným činem spáchaným jinou osobou.

Objektivní stránka spočívá v těchto formách jednání: 1. podílník věc ukryje, nebo 2. na sebe nebo jiného ji převede, nebo 3. ji užívá.²¹

2.3.4 TČ legalizace výnosů z trestné činnosti, tzv. praní špinavých peněz

Legalizace výnosů z trestné činnosti

Objektem tohoto trestného činu je zájem na regulérnosti hospodářského života v širokém slova smyslu, zejména zájem na regulérnosti finančního a kapitálového trhu.

¹⁹PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: Armex, 1997.

²⁰PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: Armex, 1997.

²¹PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: Armex, 1997.

Tzv. praní peněz ohrožuje řádné fungování tržního hospodářství, narušuje konkurenční prostředí, destabilizuje obecně uznávaná pravidla řádného obchodování.²²

Jednání záleží v tom, že pachatel zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně zřízeno nebo znemožněno zjištění původu věci nebo jiného majetkového prospěchu získaného trestnou činností, s cílem vzbudit zdání, že taková věc nebo prospěch byly nabyty v souladu se zákonem, nebo jinému spáchání takového činu umožní.²³

2.4 Krádeže v obchodech

Podle odhadů studie Inventurní diference 2011 připadá na krádeže ze strany zákazníků v průměru všech odvětví 52% celkových ztrát a na vlastní pracovníky jen 22%.²⁴

K nejčastěji kradeným druhům zboží patří v potravinářském obchodě i nadále malé a drahé druhy, jako jsou žiletky, lihoviny, kosmetika a tabákové zboží. V obchodě s oděvy se dává přednost módnímu zboží, např. džínům, sakům, módním doplňkům, vybraným značkovým výrobkům, např. elegantnímu dámskému spodnímu prádlu. CD, DVD, hry na konzolích, paměťové karty a náplně do tiskáren patří k nejčastěji kradeným druhům zboží v obchodech s elektronikou. Vzhledem k vysokému počtu neobjasněných trestných činů ve výši přes 98% má statistika pouze omezenou vypovídací schopnost. Přepočítají-li se škody zaevidované kriminální statistikou v poměru k celkovým krádežím ze strany zákazníků, vyplývá z nich, že ročně zůstane neodhaleno 30 mil. krádeží v obchodech.²⁵

²²MUSIL, Jan. *Praní peněz a české trestní právo*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997.

²³JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část, Zvláštní část. Praha: Linde Praha, a. s., 2004.

²⁴Retailinfo.cz: *magazín o maloobchodu* [online]. [cit. 2.4.2012]. Dostupné z: <http://www.retailinfo.cz>

²⁵Retailinfo.cz: *magazín o maloobchodu* [online]. [cit. 2.4.2012]. Dostupné z: <http://www.retailinfo.cz>

3 HISTORICKÝ VÝVOJ MAJETKOVÉ KRIMINALITY

3.1 Vznik kriminologie

O kriminalitě se již zmiňoval Tomáš Akvinský (1224-74).²⁶

Kriminalita, nebo-li trestná činnost, starším výrazem zločinnost, je historicko-společenskou kategorií, bezprostředně související s ekonomickým, kulturním a společenským rozvojem života a s třídně společenskou strukturou společnosti. Určení, co je v daném stadiu vývoje společnosti škodlivé, tedy i trestné, závisí na zájmech vládnoucí třídy. Proto také původ kriminologie spočívá v historii společnosti, v potřebě společnosti poznat, pochopit, vysvětlit a zvládnout existující skutečnosti.²⁷

Vznik kriminologie je výsledkem stavu rozvoje věd jako celku. S rozvojem věd a potřebou společnosti vysvětlit genezi, nebo-li vznik, původ kriminality vznikla i potřeba odpovídat na základě poznatků vědy na otázku týkající se etiologie (příčin) kriminality. Období vzniku kriminologie je možné rozdělit na dvě části. V prvním, poměrně krátkém časovém období, byly využívány zejména přírodní vědy a jejich metody zkoumání příčin kriminality, druhé období je potom charakterizováno vytvářením kriminologických přístupů ve společenských vědách. Kriminologii se začínají věnovat vědy o člověku a společnosti, zkoumající původ zločinnosti zvláštními metodami těchto vědních disciplín.²⁸

Vznik kriminologie, její zrod, není tedy možno připisovat genialitě nebo zájmu určitého jednotlivce, jak se to snaží tvrdit někteří kriminologové v kapitalistických státech.²⁹

3.2 Vznik a vývoj československé kriminologie

Až do roku 1948 vycházelo zkoumání příčin kriminality u nás z ideologie subjektivního nebo objektivního idealismu, tedy ze stejných metodologických pozic jako v kapitalistických státech. Po definitivním odstranění kapitalistického

²⁶KUCHTA, Josef a kolektiv. *Kriminologie*. 1. část. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1993.

²⁷VANTUCH, Pavel. *Základy kriminologie*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1981.

²⁸VANTUCH, Pavel. *Základy kriminologie*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1981.

²⁹SCHUBERT, Ladislav a Gabriela NIKŠOVÁ. *Úvod do kriminologie*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1973.

vykořisťovatelského systému v únoru roku 1948 byl nastolen nový společenský řád směřující k socialistické společnosti a zároveň se odstranila hlavní příčina kriminality. Nezpochybnitelná je teze, podle níž vykořisťovatelský systém a s ním související podmínky společenského života vytvářejí předpoklady pro kriminalitu. Odstraněním vykořisťovatelského společenského systému se mění podmínky života ve společnosti budující socialismus a vzniká současně možnost měnit člověka. Je to možné proto, že člověk mění svou aktivitou přírodu a podmínky své existence, stejně jako současně i sám sebe.³⁰

Po roce 1948 dlouhá léta přetrvávající, zjednodušený přístup ke kriminalitě, měl velmi negativní dopad v tom, že v praxi i v teorii nebyl zájem o zkoumání příčin, které kriminalitu vyvolávají. Teprve po roce 1963, v souladu s usnesením předsednictva ÚV KSČ a z dubna 1959, vznikl v Praze kriminologický ústav, jehož zřízením se sledovalo zkoumání příčin kriminality a poskytnutí pomoci praxi ke zkvalitnění její činnosti zaměřené na likvidaci kriminality u nás. V letech 1960 až 1967 byly vytvářeny především obsahové a personální předpoklady pro kriminologický výzkum a začínalo se s kriminologickými zkoumánými v některých oblastech. K rozvoji kriminologického výzkumu, zaměřeného na základní problémy boje s kriminalitou, došlo po roce 1967. Uskutečnily se výchozí práce pro studium trendu kriminality, výzkumy recidivy a její prevence, kriminality mládeže, právního vědomí a další.³¹

Institucionální základna kriminologie v bývalém Československu datuje své počátky od roku 1960. V tomto roce byl konstituován Vědeckovýzkumný ústav kriminalistiky, původně jako ústav tří resortů - generální prokuratury, ministerstva spravedlnosti a ministerstva vnitra. V jeho rámci se začaly rozvíjet i kriminologické výzkumy. Po roce 1966 došlo spolu se změnou názvu instituce na Výzkumný ústav kriminologický při Generální prokuratuře (VÚK) již k výlučné orientaci na kriminologický výzkum. Počátky činnosti ústavu byly spojeny s hledáním odpovědí na základní otázky teoretické i metodologické. V této době se ústav například rozhodujícím způsobem zasloužil o zavedení systému postpenitenciární péče v Československu. Uznání potřeby kriminologického výzkumu představovalo v atmosféře tehdejšího režimu, poznamenaného nedůvěrou ke všemu, co přicházelo ze Západu, a ideologizací

³⁰VANTUCH, Pavel. *Základy kriminologie*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1981.

³¹VANTUCH, Pavel. *Základy kriminologie*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1981.

základních otázek kriminality, nesporný pokrok. V roce 1990 se Výzkumný ústav kriminologický přejmenoval na Institut pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP), což mělo především akcentovat prevenci jako efektivní nástroj kontroly kriminality a současně naznačit provázanost mezi kriminologií jako teoretickou i empirickou disciplínou a prevencí a trestní politikou jako jejím aplikovaným vyústěním. V roce 1994 přešel Institut pro kriminologii a sociální prevenci do působnosti Ministerstva spravedlnosti ČR.³²

Výzkumné kriminologické práce umožnily poskytnout centrálním stranickým a státním orgánům, stejně jako občanům, informace o složitosti kriminality jako sociálních jevů, jež vycházely z našich výzkumů i zkušeností převzatých ze socialistických zemí. V posledních letech se již postupně daří prosazovat poznatek, že boj s kriminalitou musí být nezbytně organickou součástí plánů sociálního rozvoje společnosti jako celku, stejně však i jednotlivých krajů, okresů a měst. Pozvolna je formována skutečně komplexní koncepce prevence kriminality v ČSSR.³³

V průběhu 20. století došlo k významnému zdokonalení trestního práva (zvláště trestní právo mladistvých, omezení trestů odnětí svobody – zavádění alternativních trestů, zavádění podmíněného odsouzení, probace a podmíněného propouštění, vězeňské reformy, zrušení trestu smrti, aj.). Uplatňování represivních strategií na základě kriminologických poznatků je vedeno se snahou sledovat preventivní cíle. Na významu nabývaly kriminalistické poznatky podílející se na rozvoji výlučně preventivních strategií.³⁴

V současné době je kriminologie všeobecně uznávanou vědní disciplínou o čemž svědčí i její uznání i v mezinárodním měřítku. Významnou pozornost kriminologii věnuje OSN, v jejímž rámci působí i Komise pro prevenci kriminality a trestní justici (od roku 1950). Komise se významně podílí na přípravě a organizaci kongresů o prevenci zločinnosti a zacházení s pachateli (konaných s pětiletou periodou), prosazuje standardy a normy OSN v oblasti trestní justice i preventivní programy. Ve spolupráci s Hospodářskou a sociální radou koordinuje postupy orgánů OSN v oblastech, které se

³²Ok.cz: *institut pro kriminologii a sociální prevenci* [online]. [cit. 23.3.2012]. Dostupné z: <http://www.ok.cz>

³³VANTUCH, Pavel. *Základy kriminologie*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1981.

³⁴BOUŘA, Václav. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003.

vztahují ke kontrole kriminality a zacházení s pachateli, rozvíjí výměnu zkušeností jednotlivých států v oblasti kriminality.³⁵

3. 3 Historie majetkové kriminality

První zmínky o majetkové kriminalitě a kriminalitě obecně jsou nastíněny již v Bibli.

Desatero přikázání – I mluvil Bůh všechna slova tato, řka: Já jsem Hospodin Bůh tvůj, kterýž jsem tě vyvedl z země Egyptské, z domu služby.

1. Nebudeš mít bohů jiných přede mnou.
2. Neučiníš sobě rytiny, ani jakého podobenství těch věcí, které jsou na nebi svrchu, ani těch, kteréž na zemi dole, ani těch, kteréž jsou u vodách v podzemí : Nebudeš se jim klaněti, ani jich ctíti. Neboť já jsem Hospodin Bůh tvůj, Bůh silný, horlivý, navštěvující nepravost otců na synech, i do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteříž nenávidí mne. A činící milosrdenství nad tisíci těmi, kteříž mne milují, a ostříhají přikázání mých.
3. Nevezmeš jména Hospodina Boha svého nadarmo: Neboť nenechá bez pomsty Hospodin toho, když by bral jméno jeho nadarmo.
4. Pomni na den sobotní, abys jej světil.
5. Cti otce svého i matku svou, ať se prodlejí dnové tvoji na zemi, kterouž Hospodin Bůh tvůj dá tobě.
6. Nezabiješ.
7. Nesesmilníš.
8. Nepokradeš.
9. Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví.
10. Nepožádáš manželky bližního svého, aniž požádáš domu bližního svého, pole jeho, neb služebníka jeho, ani děvky jeho, ani vola jeho, ani osla jeho, ani čehokoli z těch věcí, kteréž sou bližního tvého.³⁶

Majetkové trestné činy tvořily i v minulosti značnou část celkové kriminality. K výraznému nárůstu majetkových trestných činů však dochází po roce 1989, a to již v důsledku zmíněné legislativní změny, která přinesla oproti minulosti odlišné pojmové

³⁵BOUŘA, Václav. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003.

³⁶LYONS, Lewis. *Historie trestu: Justiční tresty od dávných dob po současnost*. Praha: Svojtka a Co., 2004.

vymezení majetkové kriminality. Zatímco v roce 1989 činily majetkové trestné činy necelých 50 % veškeré kriminality, v roce 1990 již představovaly tři čtvrtiny a vzestupná tendence (zde již v podobě skutečného nárůstu) pokračovala i v dalších dvou letech. Prudký vzestup těchto trestných činů kulminoval v roce 1993, kdy se majetková kriminalita podílela na celkové kriminalitě 82 %.³⁷

Poté dochází ve statistických ukazatelích majetkové kriminality ke zlomu. V roce 1994 majetková kriminalita poprvé od roku 1989 klesá a její podíl se v dalších letech pohybuje okolo tří čtvrtin veškeré registrované kriminality (obdobně jako je tomu v řadě dalších evropských zemí). Nepatrný nárůst majetkových trestných činů v roce 2002 oproti předchozímu roku v absolutních číslech se projevuje v procentuálním vyjádření. Naopak podíl majetkových deliktů na celku kriminality vyjádřený v procentech je i nadále sestupný a dokonce v průběhu 13 sledovaných let nejnižší. Patrně nelze tuto skutečnost jednoznačně označit jako „pozitivní trend“, a to s ohledem na měnící se pojetí „škody nikoli nepatrné“, jejíž hranice je od roku 2002 stanovena na 5.000 Kč. Z hlediska územního rozložení je četnost majetkových trestných činů pochopitelně rozdílná. Nejvíce jich bylo v roce 2008 podle policejní statistiky (obdobně jako v předchozích letech) zaznamenáno v hlavním městě Praze (83 430) a nejméně v kraji jihočeském.³⁸

V roce 2011 bylo v hlavním městě Praze zaznamenáno (51 327) a v jihočeském kraji (7 748) majetkových trestných činů. Podle policejních statistik, v tomto roce tato kriminalita klesla.³⁹

Na počátku sledovaného období současně s růstem počtu majetkových trestných činů klesá i jejich objasňenost (nikoli v absolutních číslech, ale v procentech). Pozitivní obrat v objasňenosti lze zaznamenat se zastavením vzestupné tendence majetkové kriminality v roce 1994, a to se zvýšením o 2 % (nejvyšší procento objasňenosti 28,5 % bylo dosaženo v roce 2001). V roce 2002 však objasňenost majetkové kriminality opět klesá, a to na 22,2 %, tedy oproti předchozímu roku o více než 6 %.⁴⁰

³⁷NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2008.

³⁸NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2008.

³⁹*Policie.cz: statistické přehledy kriminality* [online]. [cit. 11.3.2012]. Dostupné z: <http://www.policie.cz>

⁴⁰NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2008.

Majetková kriminalita v roce 2011 činila dohromady 203 675 zjištěných trestných činů. Objasněno jich bylo 39 348, což činilo 19,32%.⁴¹ (viz příloha IV)

Majetková kriminalita byla často spojována s chudobou, nouzí a nezaměstnaností. Teorie vzestupu životního standardu v západoevropské populaci po 2. světové válce předpokládala stagnaci nebo pokles majetkové kriminality, ta se však nenaplnila. S růstem životní úrovně rostla v západoevropských zemích podstatně i majetková kriminalita. Z tohoto důvodu je v těchto zemích od 60. let majetková kriminalita interpretována jako „kriminalita z blahobytu.“⁴²

V současné konzumní společnosti je jedinec mnohými lidmi posuzován hlavně podle své společenské úspěšnosti a podle majetku => vzniká atraktivní model společenského chování, který značnou mírou ovlivňuje společenské klima a který je logicky spjat s kriminalitou, zejména majetkovou a hospodářskou.⁴³

⁴¹*Policie.cz: statistické přehledy kriminality* [online]. [cit. 11.3.2012]. Dostupné z: <http://www.policie.cz>

⁴²*Pravo.cz: historie kriminologie* [online]. [cit. 5.3.2012]. Dostupné z: <http://www.pravo.wz.cz>

⁴³*Pravo.cz: historie kriminologie* [online]. [cit. 5.3.2012]. Dostupné z: <http://www.pravo.wz.cz>

4 FENOMENOLOGIE A ETIOLOGIE MAJETKOVÉ KRIMINALITY

4.1 Kriminální fenomenologie

Předmětem kriminologie je především kriminalita. Ta část, kdy kriminologické výzkumy jsou orientovány na popis kriminality, její strukturu, formy, popis kriminalitou způsobených škod, popis stavu kriminality a jejích vývojových tendencí, ale i na popis pachatelů, obětí a jejich společenských vztahů, se nazývá kriminální fenomenologie.⁴⁴

4.2 Kriminální etiologie

Kriminologické výzkumy jsou zaměřeny na vysvětlení geneze kriminality. Zabývá se zkoumáním a zjišťováním souvislostí z nichž lze usuzovat na příčinná spojení určitých jevů, tj. poznáváním příčin kriminality z nashromážděných faktů.⁴⁵

Etiologii kriminality nelze nikdy chápat jako jednoduchou příčinnou závislost, v níž jedna nebo několik příčin vyvolává vždy tentýž účinek. Spíše tu jde o výslednici složitého vzájemného multifaktoriálního působení řádu osobnostního – individuálního i společenského – sociálního. Aplikovaná kriminologie by měla zajišťovat využívání poznatků etiologického charakteru pro oblast kontroly kriminality.⁴⁶

4.3 Fenomenologie majetkové kriminality

Fenomenologie majetkové kriminality se rozděluje na stav, strukturu a dynamiku majetkové kriminality.⁴⁷

Stav majetkové kriminality znamená, kolik bylo v určitém období a v určitém místě spácháno majetkových trestných činů a kolik těchto trestných činů se podařilo objasnit.

⁴⁴ŘEHOŘ, Jiří. *Základy kriminologie*. České Budějovice, 2007. Doplnkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu „Ochrana obyvatelstva“. Jihočeská Univerzita, Zdravotně sociální fakulta, Katedra radiologie a toxikologie.

⁴⁵ŘEHOŘ, Jiří. *Základy kriminologie*. České Budějovice, 2007. Doplnkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu „Ochrana obyvatelstva“. Jihočeská Univerzita, Zdravotně sociální fakulta, Katedra radiologie a toxikologie.

⁴⁶NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL a kol. *Základy kriminologie*. Praha: Karolinum, 1993.

⁴⁷SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

Struktura majetkové kriminality znamená, z jakých trestných činů se tato kriminalita skládá. Členění může být podle různých kritérií.

Dynamika majetkové kriminality znamená, jak se majetková trestná činnost vyvíjí v čase, a to ve stejném prostoru.⁴⁸

Do fenomenologie majetkové kriminality spadá celá řada trestných činů, z nichž nejčastěji se setkáváme s krádeží. Statistiky rozlišují krádež prostou a krádež vloupáním, dále rozlišují krádeže podle napadeného objektu (obchod, restaurace, víkendová chata, byt, církevní a muzejní objekty a další). Velkou skupinu tvoří též krádeže motorových vozidel. Statistiky se všímají i doprovodné kriminality, tj. spojené s krádeží (poškození cizí věci, omezování osobní svobody a další. Mezi krádežemi vloupáním zaujímají čelné místo krádeže věcí z aut, z bytů, víkendových chat).⁴⁹

4.4 Etiologie majetkové kriminologie

Výsledný stav, struktura a dynamika majetkové kriminality jsou důsledkem působení celé řady faktorů.⁵⁰ Těmito faktory mohou být

- Negativní vliv v rodině
- Životní styl
- Chaos v ekonomických vztazích
- Zdeformovaný vztah k cizímu majetku
- Amnestie prezidenta republiky v roce 1990
- Nedodržování právních norem (mylné chápání demokracie a svobody)
- Oslabení působnosti státních orgánů
- Příliv drog – „opatrovací“ kriminality
- Aktivizace organizovaného zločinu⁵¹

Vyvíjejí se v souvislosti s kulturně-civilizačními procesy v rámci existujících hospodářských a sociálních podmínek. Až do prvních desetiletí dvacátého století se tradovalo, že zejména v oblasti majetkové kriminality se jedná o kriminalitu z nouze.

⁴⁸SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

⁴⁹ŠTABLOVÁ, Renata. *Kriminologie*. Studijní texty. Praha: Policejní akademie České republiky, 2008.

⁵⁰ŠTABLOVÁ, Renata. *Kriminologie*. Studijní texty. Praha: Policejní akademie České republiky, 2008.

⁵¹SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

Existovala totiž jednoznačná korelace mezi počty krádeží a rostoucími cenami základních potravin a s nezaměstnaností. Dokládala to situace v nejvyspělejších kapitalistických zemích Evropy, kde v městských obvodech bylo soustředěno velké množství sociálně slabých vrstev žijících v bídných podmínkách (např. Holandsko, Francie, Anglie), kde byl zjištěn nejvyšší index kriminality. Právě v těchto zemích docházelo však k výrazné majetkové polarizaci a v této souvislosti i k úpadku morálky chudších vrstev (alkoholismus, nevzdělanost, prostituce, kriminalita). Pozornost institucí sociální kontroly včetně policie, byla přednostně soustředěna na tyto vrstvy.⁵²

Po roce 1989 se rovněž zformovaly u nás skupiny osob, které se dostávají na hranici chudoby. Z řady důvodů (neuspěly v tržní konkurenci, neochota k rekvalifikaci). Integrují se pak často do skupin bezdomovců, tuláků, alkoholiků, drogově závislých). Často k nim patří i příslušníci některých etnických minorit. Je třeba vzít v úvahu též skupiny s nižší morální a kulturní úrovní, pro něž se splnění jejich cílů legálními prostředky stává nedosažitelným a proto se uchylují ke kriminální činnosti. Existují však také skupiny osob, které se profesionálně a cíleně věnují majetkové trestné činnosti a z výnosů uhrazují své životní potřeby (např. krádeže platebních karet, vozidel, obchod s drogami apod).⁵³

⁵²ŠTABLOVÁ, Renata. *Kriminologie*. Studijní texty. Praha: Policejní akademie České republiky, 2008.

⁵³ŠTABLOVÁ, Renata. *Kriminologie*. Studijní texty. Praha: Policejní akademie České republiky, 2008.

5 SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

V trestním zákoně z roku 1961 byly trestné činy proti majetku specifikovány v hlavě deváté v ustanovení § 247 až § 258 TZ, tedy až v závěru zvláštní části zákona, daleko za trestnými činy hospodářskými. V novém trestním zákoníku však byly již zařazeny více do popředí, dle své důležitosti a významu, do hlavy páté, za trestné činy proti rodině a mládeži, které uzavírají výčet trestných činů zasahujících do základních lidských práv a integrity člověka. Až po majetkových trestných činech jsou zařazeny trestné činy hospodářské, obecně nebezpečné atd.⁵⁴

Obecně lze konstatovat, že vzhledem k poměrně častým novelizacím majetkových trestných činů v 90. letech nebylo nutné provádět v rámci rekodifikace mnoho zásadních změn. Nově je rozšířen postih nedbalostního jednání u majetkových trestných činů, kdy kromě původního podílnictví z nedbalosti byly nově zakotveny skutkové podstaty legalizace výnosů trestné činnosti z nedbalosti nebo např. porušování povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti.⁵⁵

Jako samostatná byla zavedena skutková podstata porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227 TZk). Z majetkových trestných činů byla vyňata skutková podstata neoprávněného držení platební karty (§ 249b) TZ), která byla nově nazvána jako neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234 TZk) a zařazena do hospodářských trestných činů. Podstatně byla přepracována a rozšířena, aby lépe reagovala na danou trestnou činnost.⁵⁶

Recidiva byla výslovně zavedena jako kvalifikovaná skutková podstata a u řady majetkových trestných činů.⁵⁷

Přestože bývá obecně konstatováno, že trestní zákoník zpřísňuje tresty za trestné činy, u majetkových trestných činů došlo naopak ke snížení horní hranice trestní sazby

⁵⁴SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

⁵⁵SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

⁵⁶SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

⁵⁷SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

u trestu odnětí svobody u kvalifikovaných skutkových podstat, a to v průměru o dva roky (krádež, zpronevěra, podvod, pojistný podvod, úvěrový podvod, podílnictví, podílnictví z nedbalosti, pletichy v insolvenčním řízení, poškození cizí věci).⁵⁸

5.1 Zákon o přestupcích - 200/1990 Sb.

§ 50 - Přestupky proti majetku

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku nebo se o takové jednání pokusí,
- b) úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si přisvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby,
- c) úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 15.000 Kč.⁵⁹

5.2 TZ Hlava V. Trestné činy proti majetku – členění podle státního zastupitelství a soudu

§ 205 **krádež** (1) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a

- a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,
- b) čin spáchá vloupáním,
- c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,
- d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo
- e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.⁶⁰

§ 206 **Zpronevěra** (1) Kdo si přisvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude

⁵⁸SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

⁵⁹Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.⁶¹

§ 209 Podvod (1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.⁶²

§ 214 Podílnictví (1) Kdo ukryje, na sebe nebo jiného převede anebo užívá

- a) věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině jinou osobou, nebo jako odměna za něj, nebo
- b) věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která byla opatřena za věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou v písmenu a), bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty; spáchá-li však čin ve vztahu k věci, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.⁶³

§ 215 Podílnictví z nedbalosti (1) Kdo ukryje nebo na sebe nebo jiného převede z nedbalosti věc nebo jinou majetkovou hodnotu nikoli malé hodnoty, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině jinou osobou, nebo jako odměna za něj, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.⁶⁴

§ 216 Legalizace výnosů z trestné činnosti (1) Kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu

- a) věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za něj, nebo
- b) věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla opatřena za věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou v písmenu a), nebo kdo jinému spáchání takového činu umožní, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věcí nebo jiné majetkové hodnoty; spáchá-li však takový čin ve vztahu

⁶¹Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*

⁶²Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*

⁶³Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*

⁶⁴Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*

k věci nebo jiné majetkové hodnotě, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.⁶⁵

§ 218 Lichva (1) Kdo zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém poměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.⁶⁶

§ 220 Porušení povinnosti při správě cizího majetku (1) Kdo poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, a tím jinému způsobí škodu nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.⁶⁷

§ 221 Porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti (1) Kdo z hrubé nedbalosti poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou důležitou povinnost při opatrování nebo správě cizího majetku, a tím jinému způsobí značnou škodu, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců nebo zákazem činnosti.⁶⁸

§ 222 Poškození věřitele (1) Kdo, byť i jen částečně, zmaří uspokojení svého věřitele tím, že

- a) zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou, nebo odstraní, byť i jen část svého majetku,
- b) postoupí svou pohledávku, anebo převezme dluh jiného,
- c) zatíží věc, která je předmětem závazku, nebo ji pronajme,
- d) předstírá nebo uzná neexistující právo nebo závazek,
- e) předstírá nebo uzná právo nebo závazek ve větším rozsahu, než odpovídá skutečnosti,
- f) předstírá splnění závazku, nebo
- g) předstírá úpadek nebo svůj majetek jinak zdánlivě zmenšuje nebo předstírá jeho zánik, a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.⁶⁹

⁶⁵Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*

⁶⁶Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*

⁶⁷Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*

⁶⁸Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*

⁶⁹Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*

§ 228 Poškození cizí věci (1) Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.⁷⁰

§ 229 Zneužívání vlastnictví Kdo poškodí důležitý zájem kulturní, vědecký, na ochraně přírody, krajiny nebo životního prostředí, chráněný jiným právním předpisem, tím, že zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou nebo zasaňtročí vlastní věc větší hodnoty, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.⁷¹

⁷⁰Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*

⁷¹Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*

6 PREVENCE A KONTROLA MAJETKOVÉ KRIMINALITY

Majetková kriminalita není již pouhým hromadným jevem, ale stala se jevem masovým. Vyrůstá objem tzv. pouliční kriminality, to je na veřejně přístupných místech, vzrostl zejména počet loupeží, krádeží aut a věcí z aut, vloupání a vandalismus. Zvyšuje se brutalita a bezohlednost pachatelů. Přibývá počet majetkových trestných činů páchaných dětmi, mladistvými a ženami. Narůstá také podíl pachatelů z řad etnických a národnostních menšin, migrantů a cizinců. Nastupující mezinárodní organizovaný zločin začíná představovat nový sociálně-patologický fenomén nesrovnatelně nebezpečnější než tradiční kriminalita. Strach veřejnosti zhoršuje kvalitu života jednotlivců i společnosti zejména ve velkých městech a v průmyslových aglomeracích. Kapacita trestněprávních instancí kontroly (soudů, státních zastupitelství, policie, věznic) přestává postačovat, což do určité míry potvrzují i trvajících vysoké podíly neobjasněných a neregistrovaných latentních trestných činů.⁷²

6.1 Prevence kriminality

Prevenčí kriminality rozumíme soubor nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality, nebo docílit jejího zmenšení. Představuje tedy úsilí eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započítáním nebo před její pokračováním. Do prevence kriminality tak náležejí veškeré aktivity směřující k předcházení páchaní trestných činů, k snižování jejich výskytu cestou zamezení páchaní nebo neutralizací příčin a podmínek vzniku trestných činů.⁷³

Preventivní aktivity jsou v soudobé kriminologii členěny podle obsahového zaměření na prevenci sociální, prevenci situační a prevenci viktimologickou a podle okruhu adresátů na prevenci primární, prevenci sekundární a prevenci terciální.⁷⁴

Činnost spočívající v plnění úkolů společnosti a státu při ochraně občanů před kriminalitou je v zahraničí i u nás stále častěji označována termínem „kontrola

⁷²OSMANČÍK, Otakar a Zdeněk KARABEC. *Kriminologie a nové dimenze zločinnosti*. In: Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám, Praha: Codex Bohemia, 1998.

⁷³BOUŘA, Václav. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003.

⁷⁴BOUŘA, Václav. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003.

kriminality“. Zahrnuje všechny společenské instituce, strategie a sankce, jejichž cílem je dosažení konformity chování v oblasti regulované normami trestního práva.⁷⁵

6.2 Třídění prevence kriminality podle obsahového zaměření

Sociální prevence kriminality (téma osobnosti pachatele a kriminogenních faktorů, které ji mohou nepříznivě formovat)⁷⁶ směřuje k sociálním příčinám zločinnosti. Představují ji aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace jedince a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny trestné činnosti. Sociální prevence bývá někdy označována jako „orientovaná na pachatele“, neboť je zaměřena na modifikaci chování (potencionálního) pachatele trestné činnosti.⁷⁷

Opatření sociální prevence z větší části spadají do sféry sociální politiky a omezování kriminality není jejich výslovně stanoveným (resp. hlavním) cílem. Jde tedy o nepřímou strategii kriminální prevence.⁷⁸

Akcent preventivních aktivit v rámci sociální prevence je směřován do několika klíčových oblastí:

- Rodina – je nejdůležitějším prostředím, ve kterém probíhají procesy socializace a sociální integrace. Z hlediska úhlu prevence kriminality má rodina klíčový význam. V rodině jsou kladeny základy výchovy, utváří se společenské potřeby v oblasti rozumové a citové. Negativem je nezáměr o dítě ze strany rodičů nebo naopak příliš tvrdá výchova (fyzické a psychické tresty).
- Škola – hned po rodině zaujímá přední místo v procesu socializace. Jde, vedle rodiny, o druhý sociální systém s velkým dopadem na vývoj a rozvoj osobnosti.
- Práce a zaměstnání – preventivní úloha v této oblasti spočívá především v pracovní seberealizaci jedince, v získávání příjmů k legálním uspokojování nejrůznějších potřeb, ale také v rozšiřování pozitivních sociálních kontaktů a návyků na pozitivní kooperaci s jinými lidmi. Významnou a účinnou formu

⁷⁵BUBELÍNI, Ján. *Prevenci kriminality* (Základy kriminálnej prevencie a preventológie s aplikáciami na činnosť verejnej správy a polície). Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislavě, 2002.

⁷⁶TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie*. Jak studovat zločin. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010.

⁷⁷ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Prevence kriminality*. 2. přep. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005.

⁷⁸ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Prevence kriminality*. 2. přep. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005.

sociální kontroly představuje pracovní režim, naopak nezaměstnanost může být významným kriminogenním faktorem (agresivita, bezvýchodná situace – nouze, neuspokojení potřeb, nuda, destabilizace rodiny, rozpad sociálních vazeb atd.).

- Volný čas – závažným kriminogenním faktorem je i nevhodně trávený volný čas. Nuda či touha po něčem co jí může zahnat bývá nejčastější příčinou excesů chování, včetně chování kriminálního. Aktivita orientované na užitečné trávení volného času mají pro mladé lidi klíčový význam a proto by jim měla být v maximální možné míře nabídnuta možnost zapojit se do různých aktivit z vlastní vůle, z vlastního rozhodnutí, do aktivit schopných jim přinést uspokojení či pocit radosti a zároveň by umožňovaly vytvářet nenásilnou a nenápadnou korekci jejich hodnotové orientace.⁷⁹

Situační prevence kriminality chápe zločin jako produkt motivace a příležitosti. Vychází ze zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností.⁸⁰

Situační prevence kriminality tedy vychází z předpokladu, že lidé se rozhodují, zda se dopustí trestné činnosti, a že toto rozhodnutí je ovlivněno situačními faktory. Jejím podstatou je idea změnit strukturu příležitostí k spáchání trestného činu v neprospěch pachatele. Jde o to, aby trestný čin byl uskutečnitelný pouze obtížně a aby se pachateli nevyplatil, tj. maximalizovat překážky a rizika realizace trestného činu a minimalizovat s ním spojený prospěch.⁸¹

Cílem opatření situační prevence tedy není změnit motivy pachatelova jednání ve vztahu k páčání trestné činnosti jako takové. Situační prevence zavádí specifické změny ovlivňující pachatelovo rozhodnutí či schopnost spáchat konkrétní trestný čin na daném místě a v dané době. Na rozdíl od sociální prevence, orientované na osobu pachatele a na modifikaci příčin kriminality, se tak situační kriminální prevence zaměřuje na samotný trestný čin. Jde o přímou strategii prevence kriminality. Situační prevence kriminality je hlavní doménou policie.⁸²

⁷⁹BOUŘA, Václav. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003.

⁸⁰GJURIČOVÁ, Jitka. *Prevence kriminality ve městech*. Policista. 1996, roč. 2, č. 12, s. 3.

⁸¹ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Prevence kriminality. 3. rozšíř. vyd.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008.

⁸²ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Prevence kriminality. 3. rozšíř. vyd.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008.

Prevence viktimmnosti kriminality (viktimmnost - je disponovanost, neboli předpoklad, jedince nebo skupiny osob stát se obětí trestného činu)⁸³ se zvláště zaměřuje na opatření, směřující ke zvýšení veřejného pořádku a bezpečnosti, ke zdokonalení schopnosti obyvatelstva vyhýbat se nebezpečí viktimizace. Patří sem i výcvik přiměřeného chování za akutně hrozícího nebezpečí.⁸⁴

Cílem prevence viktimmnosti je, aby se člověk nestal obětí trestného činu. Podle oficiálního pojetí je prevence viktimmnosti založena na konceptech bezpečného chování, diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi se jedná o skupinové a individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích propagaci technických možností ochrany před trestnou činností.⁸⁵

6.3 Třídění prevence kriminality podle okruhu adresátů

Primární prevence má za cíl redukovat počet trestných činů, aniž by se zabývala otázkou, zda je jimi někdo ve srovnání se zbytkem populace ohroženější, a to ať již jako pachatel, nebo oběť. Působí tudíž plošně, tedy na všechny obyvatele bez rozdílu. Často jde o formy nepřímé, u nichž se omezování kriminality očekává jako jeden z dílčích dopadů vhodné sociální, hospodářské, vzdělanostní či jiné politiky.⁸⁶

Součástí těchto opatření jsou i aktivity výchovné, vzdělávací, osvětové a poradenské, zaměřené na nejširší veřejnost s akcentem na pozitivní ovlivňování dětí a mládeže.⁸⁷

Sekundární prevence na rozdíl od primární prevence je orientovaná na aktivity zaměřené na jedince a skupiny kriminálně rizikové, na potencionální pachatele, na potencionální oběti a na kriminogenní situace. Ale zaměřují se také na ochranu materiálních hodnot, které jsou častěji hlavním zájmem pachatelů.⁸⁸

⁸³SVATOS, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

⁸⁴NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL a kolektiv. *Základy kriminologie*. Praha: Karolinum, 1993.

⁸⁵ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Prevence kriminality*. 2. přep. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005.

⁸⁶TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie*. Jak studovat zločin. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010.

⁸⁷BOUŘA, Václav. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003.

⁸⁸BOUŘA, Václav. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003.

Hlavním úkolem sekundární prevence v sociální oblasti spočívá v činnosti, která je vykonávána prostřednictvím poraden, linek důvěry, sociálních pracovníků krajů a obcí s rozšířenou působností aj. Sekundární situační prevence se od primární prevence příliš neliší. Její sekundárnost je dána spíše tím, že je zaměřena na zlepšování bezpečnostní situace v místech se zvýšeným ohrožením kriminalitou (centra velkých měst, sídliště, zábavní centra, rozsáhlé herny atd.).⁸⁹

Terciární prevence (nazývaná někdy „postdeliktní prevence“) je předcházením kriminální, resp. viktimologické recidivě. Orientuje se tedy na jedince a skupiny kteří se již v minulosti dopustili trestné činnosti, a na osoby, které se již v minulosti staly oběťmi trestných činů, tedy na ty segmenty společnosti, které kriminalitou tak či onak již zasaženy byly.⁹⁰

Terciární kriminální prevence se tedy uskutečňuje pohrůžkou trestů, ukládáním a výkonem trestů a ochranných opatření a prostřednictvím postpenitenciární péče.⁹¹

6.4 Třídění prevence kriminality podle charakteru přijímaných opatření

Organizační prevence zahrnuje opatření organizační povahy (např. zlepšení organizace dohledu na odsouzené, vytváření speciálních ústavů pro výkon trestů).

Technická prevence např. budování poplašných zařízení, lepší materiální vybavení příslušníků hlídkové služby, pravidelná údržba a opravy automobilového parku.⁹²

Personální prevence zahrnuje opatření v personální sféře, která mají zabránit tomu, aby na odpovědných místech nebyli neschopní nebo narušení lidé.

Výchovná prevence obsahuje výchovná, vzdělávací a osvětová opatření.⁹³

⁸⁹BOUŘA, Václav. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003.

⁹⁰VEČERKA, Kazimír. *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Praha: Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR, 1997.

⁹¹ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Prevence kriminality*. 2. přepr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005.

⁹²KUCHTA, Josef. *Kriminologie*. 1. část. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1993.

⁹³KUCHTA, Josef. *Kriminologie*. 1. část. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1993.

6.5 Třídění prevence kriminality podle zaměření a účinku opatření

Působením **generální prevence** mají být odstrašeni potencionální pachatelé od trestné činnosti a obyvatelstvo se utvrzuje v účinnosti a spravedlivosti státního aparátu. Negativní prevence působí ukládáním trestů, pozitivní se podobá socializaci a snaží se vštípit obyvatelům důvěru k právním normám a k těm, kteří je prosazují (i kladnou motivací, např. udělováním vyznamenání a výhod bonusy v pojišťovnách, věcné dary za záchranu života, zneškodnění pachatele). Hypotézy generální prevence se v poslední době ověřují empirickými výzkumy. Podle jejich výsledků odstrašení existuje, ne však absolutně, nýbrž omezeně a diferencovaně. Pachatelé mají obavy ani ne tak před trestním stíháním a uložením trestu, nýbrž rizika odhalení a neformálních sankcí v rodině, mezi přáteli a na pracovišti. Opatřením generální prevence je např. oznámení o zvýšení počtu dopravních kontrol a zpřísnění sankcí (které jsou při nich ukládány).⁹⁴

Speciální prevence. Zatímco generální prevence působí na trestný čin jako sociální jev a hodlá snížit trestnou činnost všeobecně, speciální (individuální) prevence se zaměřuje na jednotlivé konkrétní pachatele a působí na ně odstrašením, zneškodněním, ale také výchovou a znovu začleněním do společnosti. Rozvoj speciální prevence v poslední době je důsledkem postupného přechodu od odplatné a zastrašovací funkce trestu k individuálnímu konkrétnímu působení na jednotlivé pachatele.⁹⁵

6.6 Strategie prevence kriminality ČR na léta 2008 až 2011

V říjnu 2007 schválila vláda ČR svým usnesením č. 1150 „Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011“ (Strategie). Zaměřovala se zejména na snižování majetkové a násilné kriminality a na eliminaci kriminálně rizikových sociálně patologických jevů.⁹⁶

Cílem bylo zvyšování pocitu bezpečí občanů, snižování míry a závažnosti trestné činnosti, posilování kompetencí krajů a obcí při plánování a realizaci preventivních opatření. Priority spočívaly v eliminaci kriminogenních sociálních ekonomických faktorů, které umocňují rozvoj kriminálního jednání, v omezování příležitostí k páčání trestné činnosti a zvyšování rizika pro pachatele, že bude dopaden a v informování občanů o legálních možnostech ochrany před trestnou činností.

⁹⁴KUCHTA, Josef. *Kriminologie*. 1. část. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1993.

⁹⁵KUCHTA, Josef. *Kriminologie*. 1. část. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1993.

⁹⁶*Bezlok.cz: bezpečná lokalita* [online]. [cit.25.3.2012]. Dostupné z: <http://www.bezlok.cz>

Cílovými skupinami byly děti a mladiství ohrožení sociálně patologickými jevy a s kriminální zkušeností, prvopachatelé trestných činů, recidivisté a sociálně vyloučené komunity.⁹⁷

Systém prevence kriminality byl tedy členěn do tří úrovní – republikové, krajské a městské. Koordinační roli vůči aktivitám na všech úrovních plnil opět Republikový výbor pro prevenci kriminality (RVPPK). V rámci systému byla posílena koordinační a metodická role krajů vůči obcím spadajícím do jejich územní působnosti. Městskou úroveň tvořila velká města (nad 25 tisíc obyvatel), která mají možnost, za splnění stanovených podmínek, čerpat finanční prostředky ze státního rozpočtu na prevenci kriminality po dobu trvání Strategie (4 roky). Počet vyzvaných měst byl 47.⁹⁸

6.6.1 Republiková úroveň prevence

Úkolem republikové úrovně prevence kriminality bylo koordinovat preventivní aktivity jednotlivých článků systému; zkvalitňovat systém prevence po stránce personální, metodické a informační; zabezpečovat realizaci meziresortních a celorepublikových projektů; vytvářet podmínky pro finanční zabezpečení realizace úkolů vyplývajících ze Strategie. Pro republikovou úroveň se počítá ročně s částkou cca 8 mil. korun.⁹⁹

6.6.2 Krajská úroveň prevence

Úkolem krajské úrovně bylo vytvořit preventivní politiku v rámci své působnosti, koordinovat ji a zabezpečovat po metodické, konzultační a částečně po finanční stránce (ročně cca 40 mil. korun). V roce 2008 poprvé bylo umožněno krajům podle stanovených doporučení ve spolupráci s místně příslušnými orgány Policie ČR vybrat obce k zařazení. Od roku 2009 si krajské orgány vybíraly obce i jejich případné požadované dotace samostatně podle vlastních pravidel. Došlo tím k značnému posílení rozhodovacích pravomocí pro krajská zastupitelstva. Proto bylo vhodné přemýšlet ve vedení obcí, jak a čím by se chtěly ucházet o popisované možnosti v roce 2009.¹⁰⁰

⁹⁷Bezlok.cz: *bezpečná lokalita* [online]. [cit.25.3.2012]. Dostupné z: <http://www.bezlok.cz>

⁹⁸Bezlok.cz: *bezpečná lokalita* [online]. [cit.25.3.2012]. Dostupné z: <http://www.bezlok.cz>

⁹⁹Bezlok.cz: *bezpečná lokalita* [online]. [cit.25.3.2012]. Dostupné z: <http://www.bezlok.cz>

¹⁰⁰Bezlok.cz: *bezpečná lokalita* [online]. [cit.25.3.2012]. Dostupné z: <http://www.bezlok.cz>

6.6.3 Městská úroveň prevence

Úkolem městské úrovně bylo vytvořit komplexní přístup k prevenci kriminality, tedy komplexní pojetí preventivních opatření založených na důkladné bezpečnostní analýze, na znalosti místních podmínek a potřeb a na zapojení všech dotčených subjektů (instituce státní správy, územní veřejné správy, justičních orgány, Policie ČR, nestátní neziskové organizace, podnikatelské právnické osoby atp.) do systému prevence kriminality na místní úrovni. Policie se orientovala na metodu práce ve smyslu Community policing. Cílem programu města byla ochrana lokálních komunit před kriminalitou, posílení pocitu bezpečí občanů, snižování majetkové a násilné kriminality, eliminace kriminálně rizikových sociálně patologických jevů, kooperace všech institucí, které působily na místní úrovni a větší integrace Policie ČR do preventivních aktivit města (ročně cca 32 mil. korun).¹⁰¹

6.7 Strategie prevence kriminality ČR na léta 2012 až 2015

Od počátku osmdesátých let se v demokratických zemích preventivní politika fakticky stala rovnocennou součástí kriminální politiky, která se od té doby snaží v oblasti přístupu ke kriminalitě dosáhnout vyváženosti prevence a represe. Prevence kriminality v ČR, jako systematicky a systémově pojatá činnost na úrovni vlády, začala fungovat po roce 1993.¹⁰²

6.7.1 Vize cílového stavu prevence kriminality v ČR

Vize stavu prevence kriminality v České republice definuje tuto oblast tak, jak má vypadat a působit v dlouhodobém horizontu 10 let. Část vize bude naplňována prostřednictvím realizace této Strategie, další část prostřednictvím strategií následujících. Prevence kriminality je standardní součástí práce všech relevantních subjektů. Cílem aktivit prevence kriminality je snižování míry a závažnosti trestné činnosti, jejich příčin a následků a zvyšování pocitu bezpečí občanů. Základní rámec pro prevenci kriminality je odpovídající způsobem legislativně ukotven v právním řádu v ČR.¹⁰³

Na strategické (národní, případně mezinárodní) úrovni je prevence kriminality řízena vládou, respektive ministrem vnitra. Vláda přijímá každé 4 roky střednědobou

¹⁰¹Bezlok.cz: bezpečná lokalita [online]. [cit.25.3.2012]. Dostupné z: <http://www.bezlok.cz>

¹⁰²Mvcr.cz: programy prevence kriminality [online]. [cit. 2.11.2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz>

¹⁰³Mvcr.cz: programy prevence kriminality [online]. [cit. 2.11.2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz>

strategii prevence kriminality, která vytyčuje strategické cíle pro další období, reaguje na aktuální trendy a vytváří pro všechny subjekty systému prevence kriminality věcný a finanční rámec na následující období. Za její přípravu a realizaci odpovídá ministr vnitra.¹⁰⁴

6.7.2 Strategické cíle a priority

1. Snižování míry a závažnosti trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů.
2. Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii, nebo jejich ochrana.
3. Efektivní a koordinovaný systém prevence kriminality.
4. Komplexní přístup v komunitách postavený na spolupráce obce, Policie ČR a dalších subjektů.¹⁰⁵

6.8 Resorty a subjekty zapojené do realizace Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 – rozdělení kompetencí při plnění úkolů

Základem úspěšné strategie bude efektivní systém prevence kriminality na úrovni vlády ČR, respektive resortů, a jeho koordinace Republikovým výborem (včetně metodické podpory), za účasti krajů a obcí.¹⁰⁶ (viz příloha V)

Systém prevence kriminality České republiky v letech 2012 až 2015 bude mít tři úrovně:

1. republiková a resortní – koordinační roli plní meziresortní orgán Republikový výbor,
2. krajská – krajské úřady,
3. lokální – samosprávy měst a obcí zatížených vysokou mírou kriminálně rizikových jevů.¹⁰⁷

¹⁰⁴ *Mvcr.cz: programy prevence kriminality* [online]. [cit. 2.11.2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz>

¹⁰⁵ *Mvcr.cz: programy prevence kriminality* [online]. [cit. 2.11.2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz>

¹⁰⁶ *Mvcr.cz: programy prevence kriminality* [online]. [cit. 2.11.2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz>

¹⁰⁷ *Mvcr.cz: programy prevence kriminality* [online]. [cit. 2.11.2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz>

6.9 Prevence majetkové kriminality

- Sociální
 - prohlubování návyků na užitečné využívání volného času
 - zlepšování sociálního klimatu v institucích (např. ve školách)
 - potírání alkoholismu
 - řešení drogové problematiky
 - přísné tresty pro recidivisty
 - prosociální, právní a mravní výchova
 - zvyšování prestiže OČTR
 - zvyšování zaměstnanosti
 - adekvátní reakce veřejnosti (např. všímat si svého okolí)
- Situační
 - dostatečná přehlednost veřejných prostranství
 - kamerové systémy
 - zvýšený počet policejních hlídek
 - rozšíření bezhotovostního platebního styku
 - označování zboží (výrobní čísla)
 - technická zabezpečení, např. mechanické zábrany, technická ochrana jako EZS, EPS, PCO, GPS do vozidel
 - ustanovování pracovních týmů z policistů zabývajících se kapesními krádežemi v terénu
- Viktimologické
 - informovanost a poradenská činnost ze strany policie a jiných orgánů zabývajících se zabezpečováním majetku¹⁰⁸

¹⁰⁸SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010.

6.10 Vlastní návrhy preventivních opatření majetkové kriminality

Cílem prevence, je snižování trestné činnosti. Dle mého hlediska, je na majetkovou kriminalitu nejvíce poukazováno v médiích a to především v televizi, která se zajímá spíše o majetkovou trestnou činnost se škodou značnou. Formou detektivních filmů či seriálů. Dále negativní vliv mohou mít i televizní noviny. Tyto pořady spíše mohou působit jako návod pro páčání trestné činnosti, než jako její prevence. Bylo by vhodnější, kdyby sdělovací prostředky podávaly své zprávy z této oblasti jako chválu policejní práce, při odhalování a nepodávaly zprávy tak, že do detailu popíší skutkovou podstatu trestného činu. O úspěších při odhalování majetkové trestné činnosti více informují regionální deníky.

Podle mého názoru, do obecné prevence majetkové kriminality můžeme zahrnout i pojištění svého majetku. Pro poškozeného je výhodnější, když pachatel není dopaden. Jinak je oběť odkázána na občanský soudní řád, aby pachateli nařídil škodu, kterou má uhradit. Bohužel se většinou jedná o osoby, které páchají majetkovou trestnou činnost, protože nemají na obživu a tak se poškozený úhrady nedočká. Měli bychom svému majetku věnovat větší pozornost a to formou lepšího zabezpečení. Například v chatách, kam jezdíme sezónně nenechávat cenné věci. Rekreační objekty jsou nejčastějšími terči pachatelů. Ti se především zajímají o elektroniku, kterou chtějí zpeněžit, jiní shánějí jídlo a hledají místo na přespání. K tomuto dochází v chatových osadách v blízkosti větších měst. Řada občanů pojištění svého majetku podceňuje. Péči by měli věnovat poplašným zařízením, bezpečnostním dveřím, zámkům a podobně.

Mým dalším návrhem, který mírně navazuje na předchozí téma vykrádání opuštěných objektů, je posílení hlídkové činnosti Policie České republiky, na kterou momentálně nejsou finanční prostředky. Policii jsou dány limity na pohonné hmoty na oddělení a jednotlivé vozy.

Z mé studie literatury jsem dospěla k závěru, že prevencí s nejvyšší účinností je rodinné zázemí, informovanost dětí od ranného věku. Důležitá je i škola a kamarádi, se kterými se děti stýkají. Je vhodné je od dětství zaměstnávat různými kroužky a aktivitami, aby neměly čas ani myšlenky na páčání trestné činnosti. V produktivním věku má svůj podíl zaměstnání, kde naopak nezaměstnanost může být negativním faktorem.

7 VÝZKUMNÁ ČÁST

Svou výzkumnou část jsem věnovala řízeným rozhovorům, ze kterých jsem získala některé informace. Aby odpovědi nebyly jednostranné, požádala jsem tři příslušníky Policie České republiky o rozhovor. Všichni dotazovaní pracují pro Krajské ředitelství Policie České Budějovice. Policistům byly kladeny stejné otázky zaměřené na majetkovou kriminalitu. Účastníci řízeného rozhovoru chtějí zůstat v anonymitě, proto jsou nazváni paní A, paní B a panem C.

Ve výzkumné části řízené rozhovory vyhodnotím a navzájem porovnám názory příslušníků. Ze získaných odpovědí chci zjistit, na jaké úrovni se vyskytuje majetková kriminalita v České republice. Otázky a jednotlivé odpovědi budou přiloženy v přílohách I, II a III.

7.1 Souhrnné vyhodnocení řízených rozhovorů

1. Jak dlouho sloužíte u PČR a v jakých funkcích?

Všichni tři dotazovaní mají dlouholetou praxi u PČR. Paní A slouží ve funkci policejní inspektor Dopravní inspekce, Obvodní oddělení policie, Oddělené služby pro zbraně a bezpečnostní materiál. Paní B v současné době vykonává funkci jako vrchní inspektor u Služby pro zbraně a bezpečnostní materiál. Poslední dotazovaný, pan C, slouží ve funkci vedoucího Oddělení obecné kriminality Služba kriminální policie a vyšetřování.

2. Jak často se setkáváte s majetkovými trestnými činy?

V současné době se s majetkovou kriminalitou každý den setkává pouze pan C. Paní B jen občas a paní A při současném zaměření vůbec.

3. Co si myslíte, že vyvolává majetkovou trestnou činnost?

Majetkovou trestnou činnost vyvolává především nezaměstnanost, ekonomická a politická situace ve státě. Touha po tom přisvojit si cizí věc. Dále jsou to jedinci drogově závislí a patologičtí hráči.

4. Jaký vliv mají sociální sítě na majetkovou kriminalitu?

Paní A a paní B se shodují, že majetková trestná činnost se rozmáhá přes sociální sítě. Zboží je dostupné a lidé neobežetní. Kdežto pan C udává, že tato oblast zatím není rozsáhlá a není s ní mnoho zkušeností.

5. Co je nejčastěji předmětem krádeží?

Z rozhovorů vyplynulo, jaké věci jsou nejčastějšími předměty krádeží. Jsou jimi především peníze, vozidla a ponechané cennosti ve vozidlech a jiné hodnotné věci, které se dají zpeněžit.

6. Jaké jsou finanční škody?

Finanční škody se pohybují v milionech ročně a to jen pro náš okres. Přesnější údaje jsou k dohledání ve statistikách Ministerstva vnitra a Police České republiky.

7. Jaká je roční objasněnost majetkových trestných činů?

Objasněnost majetkových trestných činů je v České republice velice nízká. Jižní Čechy jsou na 27% objasněnosti. Přesné údaje získáme opět na stránkách MV, PČR a Policejního prezidia v Praze.

8. Jaké skupiny lidí nejčastěji páchají tuto trestnou činnost?

Jsou to především lidé závislí na omamných psychotropních látkách, nezaměstnaní, sociálně vyloučené vrstvy obyvatel a mladiství.

9. Jaké nástroje jsou nejčastěji používány při pátrání?

Příslušníci konstatovali, které nástroje používají při vyšetřování. Jsou jimi především znalosti a zkušenosti policistů. Pan C dodává, že celá řada policistů, nastoupena k Policii ČR v nedávné době, nemá ke své profesi opravdový vztah.

10. Které majetkové trestné činy jsou v této době nejrozsáhlejší?

V této otázce se názory rozcházejí. Paní A bez statistických údajů neuvádí žádný trestný čin. Paní B udává kapesní krádeže a krádeže vozidel. Pan C říká především vloupání do nemovitostí.

11. Jaké oblasti jsou nejvíce poškozeny?

Nejvíce jsou postižená velká města, kde je velká koncentrace osob a majetku nebo naopak odlehlé oblasti, zpravidla proto, že nejsou trvale obydleny a jsou snadným terčem pachatelů.

12. Jaké skupiny lidí jsou nejčastěji obětmi?

Obětmi trestných činů se může stát kdokoli. Nejfrekventovanějšími skupinami jsou senioři, z důvodu velké důvěřivosti.

13. Přinášejí současné tresty adekvátní výsledky?

Dotazovaní potvrdili, že současné tresty adekvátní výsledky nepřinášejí. Pachatelé se trestných činů dopouštějí opakovaně.

14. Je nějaké spojení mezi naší majetkovou kriminalitou a zahraniční?

Vstupem do Schengenského prostoru se majetková kriminalita rozšířila za hranice našeho státu, uvádí paní A. Paní B má ten názor, že je naše kriminalita propojena se zahraničím díky přistěhovalcům z Balkánu. Pan C odkazuje na bližší informace, které nalezneme ve statistikách Policie České republiky.

15. Mohl/a byste stručně popsat vaši zkušenost s majetkovou kriminalitou?

Paní A se s majetkovou kriminalitou setkala na obvodním oddělení. Paní B uvedla, že je těžké vybrat jeden případ, pokud je to každodenní náplň práce policisty. A pan C se s majetkovou kriminalitou setkává každý den z profesního hlediska. Osobní zkušenost má paní B a pan C, kdy se sami stali obětmi trestného činu.

16. Jak se díváte na dětskou kriminalitu? Je pravda, že u nás narůstá?

Věk dětských pachatelů se snižuje a kriminalita narůstá. Za posledních deset let počet dětských pachatelů vzrostl, ale ustálil se.

17. Myslíte si, že občané jsou dostatečně informováni o tom, jak se mohou bránit?

Policie má řadu preventivních programů. Prevence je dostatečně prezentována v médiích. Lidé si těchto informací málo všímají.

18. Domníváte se, že kriminalita ve srovnání se stavem před 10 lety v ČR snížila či zvýšila?

Podle statistik se kriminalita snížila, ale objevily se jiné trestné činy, které před deseti lety nebyly. Nejvíce nám napoví policejní statistiky.

19. Z jakých zdrojů jsou čerpány informace o kriminalitě?

Informace mohou být čerpány ze statistik vedených Policií České republiky, Soudy, Státními zastupitelstvími, Ministerstvem vnitra, spravedlnosti, některými nevládními organizacemi. Informace jsou zveřejňovány i mediálně.

20. Myslíte si, že zákon chrání policisty přiměřeně při výkonu služby?

Formálně ano, podle zákona o Policii České republiky.

21. Jaká je spolupráce občanů s policií?

Paní A a pan C se shodují, že občané spolupracují, ale součinnost by mohla být vyšší. Paní B říká, že občané jsou vůči policii příliš nedůvěřiví a nemají zájem spolupracovat.

22. Jaký je podle Vás nejlepší způsob, jak zabránit tomu, aby mladí lidé páchali trestné činy?

Z odpovědí vyplynulo, více informovat děti, už od útlého věku, o prevenci. Dále je zaměstnat různými aktivitami, aby neměly čas přemýšlet nad nekalostmi. Důležité je zázemí v rodině a působení školy na jedince.

23. Mají lidé dostatečně zabezpečený svůj majetek?

Lidé mají svůj majetek zabezpečený především v rámci svých finančních prostředků. Někteří lidé jsou přesvědčeni, že je nikdo nemůže okrást, a proto nad zabezpečením svého majetku neuvažují.

24. Jaké ochranné prostředky pro zabezpečení majetku jsou podle Vás nejoptimálnější?

Především si nenechávat své cennosti v objektech, kde se nezdržujeme delší dobu, například kabelky v autě nebo šperky na chalupě. Lidé se mohou zabezpečit alarmy, bezpečnostními dveřmi a dalšími prostředky.

25. Co si myslíte o faktu, že oběti majetkových trestných činů, trestný čin neohlásí na policii?

Všichni dotazovaní uvádějí, že lidé jsou vůči policii nedůvěřiví a tím dávají prostor pachatelům.

Řízené rozhovory byly provedeny s příslušníky, kteří mají dlouholetou praxi u Policie České republiky. Z rozhovorů vyplynul fakt, který si nikdo nechceme připustit. Touto skutečností je, že majetková kriminalita je jedním nejzávažnějším společenským problémem. Tato trestná činnost převládá nad ostatními kriminalitami. Lidé jsou velice neopatrní a nebojím se říci až lehkovážní, jelikož svůj majetek dostatečně nezabezpečují. Myslí si, že se nemohou stát oběťmi trestného činu a tím dávají více prostoru pachatelům. Pachateli jsou převážně lidé žijící v sociálně slabších vrstvách, nezaměstnaní, drogově závislí a mladiství. Na základě těchto rozhovorů bylo zjištěno, že objasněnost majetkové trestné činnosti v České republice činí 19,32%.

ZÁVĚR

Majetková kriminalita tvoří většinu veškeré kriminality páchané na území České republiky. Nejvíce jsou jí zasažena velká města, v nichž se pohybuje velké množství osob a zejména tam, kde se mohou nekontrolovatelně pohybovat cizí osoby, bezdomovci, drogoví dealeři a drogově závislé osoby a další problematické skupiny jako jsou děti a mladiství.

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat majetkovou kriminalitu, poukázat na její nebezpečnost a navrhnout preventivní opatření k potlačení této kriminality.

Preventivními opatřeními je například vysoká informovanost dětí od útlého věku o kriminalitě a jejích příčinách. Na dětském vývoji a budoucím zařazením do společnosti má nejvyšší podíl zázemí v rodině, její funkčnost. Jedním z faktorů je i škola a lidé, se kterými kamarádí. Záleží i na příštím povolání.

Z práce je patrné, že občané by měli věnovat větší pozornost prevenci, která je ze strany Policie České republiky a Ministerstva vnitra dostatečně propagována. Jednotlivci by měli svůj majetek více pojišťovat, obzvláště pokud ho nemají neustále ve svém dosahu. Příkladem mohou být chaty, zahrady, auta a věci, které se v objektech běžně nechávají.

Na základě řízených rozhovorů, bylo zjištěno, že v roce 2011 byla objasněnost majetkové trestné činnosti v Jihočeském kraji 27,35% a v České republice 19,32%. Dále vyplynulo, že dle policejních statistik se za posledních deset let veškerá kriminalita snížila. Ale objevily se jiné trestné činy, které před deseti lety nebyly. Pachatelé jsou převážně lidé žijící v sociálně slabších vrstvách, nezaměstnaní, drogově závislí a mladiství.

Největší příčinou majetkové kriminality je naše politická situace. Vysoká nezaměstnanost ve státě a lidé nemají peníze. Chtějí uživit rodiny, tak jsou donuceni k zoufalým rozhodnutím a páchají krádeže a podobné trestné činy.

Majetková kriminalita dnes patří k nejzávažnějším společenským problémům.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje:

1. BOUŘA, Václav. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003. 108 s. ISBN 80-7042-259-9.
2. BUBELÍNĚ, Ján. *Prevenči kriminality (Základy kriminálnej prevencie a preventológie s aplikáciami na činnosť verejnej správy a polície)*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislavě, 2002. 209 s.
3. GJURIČOVÁ, Jitka. *Prevenčie kriminality ve městech*. Policista. 1996, roč. 2, č. 12, 30 s. ISSN 1211-7943.
4. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. 831 s. ISBN 978-80-7201-696-9.
5. KUČHTA, Josef a kol. *Kriminologie. 1. část*. Brno: Masarykova univerzita, 1993. 132 s. ISBN 80-210-0616-1.
6. KUČHTA, Josef a kol. *Kriminologie. 2. část*. Brno: Masarykova univerzita, 1993. 129 s. ISBN 80-210-0681-1.
7. LYONS, Lewis. *Historie trestu: Justiční tresty od dávných dob po současnost*. Praha: Svojtka a Co., 2004. 190 s. ISBN 80-735-2021-4.
8. MUSIL, Jan. *Praní peněz a české trestní právo. 1. vyd.* Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. 667 s. ISBN 80-725-1080-0.
9. NOVOTNÝ, Oto a kol. *Trestní právo hmotné II. Zvláštní část*. Praha: Codex, 1996. 302 s. ISBN 80-859-6324-8.
10. NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2008. 402 s. ISBN 80-735-7026-2.
11. NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL a kolektiv. *Základy kriminologie*. Praha: Karolinum, 1993. 181 s. ISBN 80-706-6821-0.
12. OSMANČÍK, Otakar a Zdeněk KARABEC. *Kriminologie a nové dimenze zločinnosti*. In: Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám, Praha: Codex Bohemia, 1998. 190 s.
13. PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: Armex, 1997. 64 s. ISBN 80-902-2831-3.
14. ŘEHOŘ, Jiří. *Základy kriminologie*. České Budějovice, 2007. Doplnkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu „Ochrana obyvatelstva“. Jihočeská Univerzita, Zdravotně sociální fakulta, Katedra radiologie a toxikologie. 67 s.

15. SCHUBERT, Ladislav a Gabriela NIKŠOVÁ. *Úvod do kriminologie*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1973. 120 s. ISBN 1-702-37-3.
16. SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. 174 s. ISBN 978-80-86708-21-8.
17. ŠTABLOVÁ, Renata. *Kriminologie*. Studijní texty. Praha: Policejní akademie České republiky, 2008. 71 s. ISBN 80-859-8164-5.
18. TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie*. Jak studovat zločin. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. 214 s. ISBN 978-80-24729-82-4.
19. VANTUCH, Pavel. *Základy kriminologie*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1981. 120 s. ISBN 5-502-78-1.
20. VEČERKA, Kazimír. *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Praha: Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR, 1997. 52 s.
21. ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Prevence kriminality*. 2. přep. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005. 210 s. ISBN 80-725-1200-5.
22. ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Prevence kriminality*. 3. rozšíř. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2008. 108 s. ISBN 978-80-72512-70-6.
23. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
24. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Elektronické zdroje:

1. *Pravo.cz: historie kriminologie* [online]. [cit. 5.3.2012]. Dostupné z: <http://www.pravo.wz.cz>
2. *Bezlok.cz: bezpečná lokalita* [online]. [cit.25.3.2012]. Dostupné z: <http://www.bezlok.cz>
3. *Ok.cz: institut pro kriminologii a sociální prevenci* [online]. [cit. 23.3.2012]. Dostupné z: <http://www.ok.cz>
4. *Policie.cz: statistické přehledy kriminality* [online]. [cit. 11.3.2012]. Dostupné z: <http://www.policie.cz>
5. *Mvcr.cz: programy prevence kriminality* [online]. [cit. 2.11.2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz>
6. *Retailinfo.cz: magazín o maloobchodu* [online]. [cit. 2.4.2012]. Dostupné z: <http://www.retailinfo.cz>

SEZNAM ZKRATEK

- DI – Dopravní inspekce
- EPS – Elektrická požární organizace
- EZS – Elektrické zabezpečovací systémy
- GPS – Globální družicový polohový systém
- IKSP – Institut pro kriminologii a sociální prevenci
- MV – Ministerstvo vnitra
- OČTŘ – Orgány činné v trestním řízení
- OOP – Obvodní oddělení policie
- OPL – Omamné psychotropní látky
- OSZBM – Oddělení služby pro zbraně a bezpečnostní materiál
- PCO – Pult centrální ochrany
- PČR – Policie České republiky
- RVPPK – Republikový výbor pro prevenci kriminality
- SKP – Služba kriminální policie
- SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování
- TČ – Trestné činy
- TZk – Trestní zákoník
- ÚV KSČ – Ústřední výbor komunistické strany Československa

SEZNAM PŘÍLOH

- I.** Řízený rozhovor s příslušníkem PČR, paní A
- II.** Řízený rozhovor s příslušníkem PČR, paní B
- III.** Řízený rozhovor s příslušníkem PČR, pan C
- IV.** Majetková kriminalita v roce 2011
- V.** Systém prevence kriminality v ČR

PŘÍLOHY

Příloha č. I

Řízený rozhovor s příslušníkem PČR, paní A

1) *Jak dlouho sloužíte u PČR a v jakých funkcích?*

Paní A: „U PČR sloužím 17 let ve funkci policejní inspektor DI, OOP, komisař na OSZBM (zbraně a střelivo).“

2) *Jak často se setkáváte s majetkovými trestnými činy?*

Paní A: „Při současném zařazení na oddělení zbraní se s majetkovými trestnými činy nesetkávám.“

3) *Co si myslíte, že vyvolává majetkovou trestnou činnost?*

Paní A: „Majetkovou trestnou činnost vyvolává nezaměstnanost u sociálně slabých lidí, lidí bez vzdělání, lidí drogově závislých a nedostačující prevence ze strany policie z důvodu snižování počtu policistů a nedostatečná prevence již u dětí ZŠ v oblasti práva a povinnosti občanů.“

4) *Jaký vliv mají sociální sítě na majetkovou kriminalitu?*

Paní A: „V poslední době se rozmáhá majetková trestná činnost i přes sociální sítě a to zejména u objednávání zboží, následné uhrazení, avšak zboží není doručeno. Je to dáno časovým vytížením občanů, kteří nemají dostatek času na „kamenné obchody“ a využívají internet k nákupům. I zde chybí osvěta lidí, aby byli obezřetní a než zašlou peníze za zboží, si přečíst hodnocení k danému obchodu.“

5) *Co je nejčastěji předmětem krádeží?*

Paní A: „Cílem krádeží je jakékoliv zboží, od peněz, jídla, oblečení, přístroje, nafta ze zaparkovaných vozidel... vše co se nechá dále zpeněžit.“

6) *Jaké jsou finanční škody?*

Paní A: „Škody na majetku jsou různé, od zanedbatelných částek až do statisíců. Nelze přehlédnout i škodu, která je způsobena zejména vloupáním do objektu, kdy dochází i k poškození např. dveří, oken atd.“

7) *Jaká je roční objasněnost majetkových trestných činů?*

Paní A: „Objasněnost je v každém regionu jiná. Nejméně objasněných trestných činů má Praha, Jižní Čechy se drží přibližně na 50 procentech objasněných trestných činů. Ale tyto přesné údaje lze získat na Policii ČR, Policejní prezidium Praha.“

8) *Jaké skupiny lidí nejčastěji páchají tuto trestnou činnost?*

Paní A: „Majetkovou trestnou činnost páchají většinou lidé nezaměstnaní, sociálně slabí, bez vzdělání, drogově závislí, ale také, co se týká jiných majetkových trestných činů (např. podvodů), ostatní vzdělaní lidé.“

9) *Jaké nástroje jsou nejčastěji používány při pátrání?*

Paní A: „Při pátrání po pachatelích policie využívá zákonem možné postupy, místní znalost, praxi starších policistů.“

10) *Které majetkové trestné činy jsou v této době nejrozsáhlejší?*

Paní A: „Bez znalosti statistických údajů z mého regionu nemohu říci, které trestné činy jsou v současné době nejrozsáhlejší.“

11) *Jaké oblasti jsou nejvíce poškozovány?*

Paní A: „Přes zimu je větší pravděpodobnost vloupání do zahradních chat, domů, které nejsou trvale obydleny, za účelem přenocování lidí bez domova a možných krádeží věcí z obydlí za účelem dalšího prodeje.“

12) *Jaké skupiny lidí jsou nejčastějšími oběťmi?*

Paní A: „Obětí TČ může být kdokoliv. Jako závažné se jeví v současné době majetková trestná činnost páchaná na seniorech, kteří přicházejí o veškeré své životní úspory. Tito lidé dají na „dobré slovo“ pachatele a nedokáží se bránit.“

13) Přináší současné tresty adekvátní výsledky?

Paní A: „Současné tresty nepřináší adekvátní výsledek. Ve vězení není povinnost pracovat, náklady na vězně rostou a oni nemají povinnost tyto náklady uhradit. Velké procento pachatelů trestných činů nemají čistý rejstřík trestů, trestné činnosti se dopouštějí opakovaně.“

14) Je nějaké spojení mezi naší majetkovou kriminalitou a zahraniční?

Paní A: „Se vstupem do Schengenského prostoru se určitě majetková trestná činnost rozšířila i za hranice našeho státu. Týká se to krádeží vozidel, distribuce drog a hodně medializovaný převoz nafty bez zdanění.“

15) Mohla byste stručně popsat Vaši zkušenost s majetkovou kriminalitou?

Paní A: „S majetkovou trestnou činností jsem se setkala na Obvodním oddělení. Nápad trestné činnosti na tomto úseku byl každodenní záležitostí.“

16) Jak se díváte na dětskou kriminalitu? Je pravda, že u nás narůstá?

Paní A: „Dětská kriminalita je závažným problémem. Jde zde opět důležitá prevence. Zda narůstá, nedokáží říci, opět musí vycházet z platných statistických údajů.“

17) Myslíte si, že občané jsou dostatečně informováni o tom, jak se mohou bránit?

Paní A: „Preventivní informace jsou vhodným způsobem prezentovány, jak v tisku, tak v televizi, ale i na internetu. Záleží na každém, jak tyto informace vnímá.“

18) Domníváte se, že kriminalita ve srovnání se stavem před 10 lety v ČR snížila či zvýšila?

Paní A: „Nelze říci, zda se kriminalita zvýšila, či snížila, ale určitě se objevily jiné trestné činy, které před 10-ti lety nebyly. Např. různé podvody při uzavírání smluv na půjčky, podvody při internetovém obchodu, dětská pornografie šířená přes internet.“

19) Z jakých zdrojů jsou čerpány informace o kriminalitě?

Paní A: „Pro veřejnost jsou denně zveřejňovány informace o tom, co se kde v jakém regionu stalo a to mediálně (noviny, televize, místní kabelové vysílání...), letáky a to prostřednictvím tiskových mluvčích Policie.“

20) *Myslíte si, že zákon chrání policisty přiměřeně při výkonu služby?*

Paní A: „Policisté musí vycházet z toho, co jim zákon o Policii umožňuje a jakým způsobem je policista při jeho práci chráněn, mi nepřísluší hodnotit.“

21) *Jaká je spolupráce občanů s policií?*

Paní A: „Spolupráce občanů s policií je na dobré úrovni, ale určitě se má ještě co zlepšovat.“

22) *Jaký je podle Vás nejlepší způsob, jak zabránit tomu, aby mladí lidé páchali trestné činy?*

Paní A: „Důležitá je informovanost dětí a mládeže o trestní odpovědnosti již od útlého věku, tudíž formou prevence s dětmi hovořit. Zde hraje roli i rodina, škola.“

23) *Mají lidé dostatečně zabezpečený svůj majetek?*

Paní A: „Lidé si svůj majetek zabezpečují v rámci svých finančních možností. Ale i lepší zabezpečení lze obejít, pachatele maximálně odradí nebo zdrží.“

24) *Jaké ochranné prostředky pro zabezpečení majetku jsou podle Vás nejoptimálnější?*

Paní A: „Jsou různě zabezpečovací systémy, od dveří, oken atd. Ale je nutné mít i na paměti, že v chatě, kde přes zimu nebudu, nenechám hodnotné věci, ve vozidle, od kterého se vzdám, nenechám kabelku a podobně.“

25) *Co si myslíte o faktu, že oběti majetkových trestných činů, trestný čin neohlásí na policii?*

Paní A: „Lidé, kteří neohlásí spáchání trestného činu nemohou od policie očekávat, že jim pomůže. Dále jsou lidé, kteří policii nevěří. Tím však dávají prostor pachatelům trestných činů, aby ve svém protiprávním jednání pokračovali a tudíž nebyli řádně potrestáni.“

Příloha č. II

Řízený rozhovor s příslušníkem PČR, paní B

1) *Jak dlouho sloužíte u PČR a v jakých funkcích?*

Paní B: „U Policie České republiky sloužím od roku 2001, tedy 11 let a kousek. Prvních šest let u Služby pořádkové policie, na Obvodním oddělení (prevence, kriminalita mládeže, neplacení výživného), dalších pět let jako vrchní inspektor u Služby pro zbraně a bezpečnostní materiál (zbrojní průkazy, kontroly zbraní, kontroly střelnic, mysliveckých honů).“

2) *Jak často se setkáváte s majetkovými trestnými činy?*

Paní B: „Během působení na OOP ČR denně, u OSZBM téměř vůbec, jako občan občas.“

3) *Co si myslíte, že vyvolává majetkovou trestnou činnost.*

Paní B: „Celková ekonomická a politická situace ve státě, společenské změny, mírné postihy za trestné činy.“

4) *Jaký vliv mají sociální sítě na majetkovou kriminalitu?*

Paní B: „Obrovský. Všechno je více dostupné, především informace.“

5) *Co je nejčastěji předmětem krádeží?*

Paní B: „Mobilní telefony, platební karty a peníze, cennosti, osobní vozidla.“

6) *Jaké jsou finanční škody?*

Paní B: „Statistické přehledy jsou k dispozici na internetových stránkách MVČR nebo PČR.“

7) *Jaká je roční objasněnost majetkových trestných činů?*

Paní B: „Statistické přehledy jsou k dispozici na internetových stránkách MVČR nebo PČR.“

8) Jaké skupiny lidí nejčastěji páchají tuto trestnou činnost?

Paní B: „Průměrně či podprůměrně inteligentní jedinci, sociálně vyloučené vrstvy obyvatel, mladiství.“

9) Jaké nástroje jsou nejčastěji používány při pátrání?

Paní B: „Informátoři, osobní a místní znalosti policistů, zkušenosti.“

10) Které majetkové trestné činy jsou v této době nejrozsáhlejší?

Paní B: „Kapesní krádeže, krádeže vozidel.“

11) Jaké oblasti jsou nejvíce poškozovány?

Paní B: „Osobní vlastnictví, stát (co se týká daňových úniků).“

12) Jaké skupiny lidí jsou nejčastěji obětmi?

Paní B: „Senioři, obyvatelé velkých měst.“

13) Přinášejí současné tresty adekvátní výsledky?

Paní B: „Rozhodně ne.“

14) Je nějaké spojení mezi naší majetkovou kriminalitou a zahraničím?

Paní B: „V oblasti výroby a distribuce drog, v oblasti krádeží vozidel je kriminalita naše se zahraničím propojená, především díky přistěhovalcům z Balkánu.“

15) Mohla byste stručně popsat Vaši zkušenost s majetkovou kriminalitou?

Paní B: „Osobní: vykradený sklep. Služební: nelze vybrat jeden případ, pokud je to denní náplň práce policisty.“

16) Jak se díváte na dětskou kriminalitu? Je pravda, že u nás narůstá?

Paní B: „Věk dětských pachatelů se snižuje. Problémem je, že především sociálně vyloučené skupiny obyvatel využívají beztrestnosti dětí a ty jsou pak ke krádežím školeny.“

17) Myslíte si, že občané jsou dostatečně informováni o tom, jak se mohou bránit?

Paní B: „Informovanost dostatečná je. Naivita a hloupost lidí bohužel větší.“

18) Domníváte se, že se kriminalita ve srovnání se stavem před deseti lety v ČR snížila či zvýšila?

Paní B: „Statistické přehledy jsou k dispozici na internetových stránkách Ministerstva vnitra České republiky nebo Policie České republiky.“

19) Z jakých zdrojů jsou čerpány informace o kriminalitě?

Paní B: „Ze statistik vedených Policií ČR, Soudy, Státními zastupitelstvími, Ministerstvem vnitra, spravedlnosti, některými nevládními organizacemi.“

20) Myslíte si, že zákon chrání policisty přiměřeně při výkonu služby?

Paní B: „Zákon je chrání při výkonu služby, ale ne pokud dojde např. k oprávněnému použití zbraně. Pak je policista většinou odsouzen, i když jednal podle Zákona o Policii ČR.“

21) Jaká je spolupráce občanů s policií?

Paní B: „Občané nemají příliš zájem spolupracovat, mají pocit, že to stejně např. k objasnění činu nepovede. Důvěra v Policii naše soudy je totiž mizivá.“

22) Jaký je podle Vás nejlepší způsob, jak zabránit tomu, aby mladí lidé páchali trestné činy?

Paní B: „Perfektní systém prevence už od mateřských škol, dobré rodinné zázemí, dostatek zájmové činnosti, spolupráce školy s rodiči \ orgány sociálně právní ochrany dětí.“

23) Mají lidé dostatečně zabezpečený svůj majetek?

Paní B: „Evidentně ne, viz statistiky.“

24) Jaké ochranné prostředky pro zabezpečení majetku jsou podle Vás nejoptimálnější?

Paní B: „U objektů rozhodně alarmy napojené na telefon, pohybová čidla, u vozidel satelitní systém vyhledávání, u bytů bezpečnostní dveře zámky a vložky, a pro seniory: neotvírat cizím lidem, neodkládat tašky a kabelky na nákupní vozíky.“

25) Co si myslíte o faktu, že obětí majetkových trestných činů, trestný čin neohlásí na policii?

Paní B: „Občané nemají příliš zájem spolupracovat. Důvěra v objasnění činu a potrestání pachatele je malá.“

Příloha č. III

Řízený rozhovor s příslušníkem PČR, panem C

1) *Jak dlouho sloužíte u PČR a v jakých funkcích?*

Pan C: „U Policie ČR sloužím od roku 1995. Nastoupil jsem jako inspektor na obvodní oddělení a v roce 1997 jsem přešel na I. oddělení SKPV, kde působím do dnešní doby. Původně jsem sloužil u kriminální policie jako operativce a několik posledních let vykonávám funkci vedoucího Oddělení obecné kriminality SKPV.“

2) *Jak často se setkáváte s majetkovými trestnými činy?*

Pan C: „S majetkovými trestnými činy se setkávám každý den.“

3) *Co si myslíte, že vyvolává majetkovou trestnou činnost?*

Pan C: „Majetkovou trestnou činnost vyvolává touha po tom přisvojit si cizí věc. Složitější je to s motivem. U některých pachatelů se jedná o jednoduchý zisk, nechotu si na svoje potřeby vydělat řádnou prací, o přímé získání věci, kterou chtějí, a u některých skutečná nouze. Velkým problémem je pokrývání svých potřeb v řadách osob zneužívajících OPL a u patologických hráčů.“

4) *Jaký vliv mají sociální sítě na majetkovou kriminalitu?*

Pan C: „Nedá se říci, že sociální sítě přímo motivují nebo ovlivňují majetkovou kriminalitu. Za svoji činnost u policie jsem se setkal pouze s jedním případem, kdy si pachatel tipoval věci ke krádeži podle fotografií zařízení bytu umístěných na sociální síti. Takže s touto oblastí nejsou v současné době u nás velké zkušenosti. Sociální sítě jsou mnohem nebezpečnější u mravnostní nebo násilné kriminality. Takových případů v posledních letech přibývá.“

5) *Co je nejčastěji předmětem krádeží?*

Pan C: „Předmětem krádeží může být cokoliv, co lze ukrást. Nejoblíbenějším předmětem zájmu jsou peníze, šperky a pak věci, které lze špatně „vystopovat“. To jsou věci bez výrobních čísel a markantů, např. cigarety a alkohol. Častým cílem je náradí a elektronika, v poslední době především mobilní telefony a notebooky. Některé věci podléhají takřka tržním mechanismům. Když se železný odpad a druhotné suroviny vykupují za špatné ceny, tak počet krádeží těchto komodit výrazně klesá, když se ceny

zvýší, tak je tomu naopak. Obdobně to funguje např. i u součástí vozidel. Samostatnou kapitolou jsou samozřejmě krádeže motorových vozidel, lesní a zemědělské techniky.“

6) *Jaké jsou finanční škody?*

Pan C: „Na toto nejsem schopen z hlavy odpovědět. Tato data by se dala možná dohledat v policejních statistikách, pro které se sledují. Některé jsou přístupné veřejnosti na webových stránkách Policie ČR a MV. Můj odhad na našem okrese je v řádech milionů korun ročně.“

7) *Jaká je roční objasněnost majetkových trestných činů?*

Pan C: „V roce 2011 byla objasněnost majetkové trestné činnosti na našem okrese 37,05%, na kraji 27,35% a v ČR 19,32%.“

8) *Jaké skupiny lidí nejčastěji páchají tuto trestnou činnost?*

Pan C: „V poslední době bych řekl, že převážná část pachatelů majetkové trestné činnosti se rekrutuje z uživatelů OPL a patologických hráčů. U nás první skupina výrazně převažuje.“

9) *Jaké nástroje jsou nejčastěji používány při pátrání?*

Pan C: „Nejlepším nástrojem je osobní a místní znalost policistů. Policista by měl ve svém rajonu mít povědomí o tom, kdo se mu tam z kriminálně závadových osob pohybuje a jakou trestnou činnost preferuje. Toto je v poslední době problém. Celá řada policistů, obzvláště těch, kteří nastoupili k Policii ČR v posledních náborových kampaních, nemá ke službě opravdový vztah. Do služby si chodí jenom „odsedět“ povinný počet hodin a potom jdou domů. Existují samozřejmě i výjimky. Dalším účinným nástrojem je práce se stopami z místa činu, osobní pátrání a také pátrání po odcizených věcech.“

10) *Které majetkové trestné činy jsou v této době nejrozsáhlejší?*

Pan C: „Toto se liší hlavně podle regionů. U nás v poslední době převládají především vloupání do rekreačních objektů, bytů a domů. Dále jsou častá vloupání do prodejen. Množí se i krádeže věcí z mědi a dalších kovů.“

11) Jaké oblasti jsou nejvíce poškozeny?

Pan C: „Větší nápad majetkové trestné činnosti je samozřejmě v obydlenějších oblastech a to především ve městech. Samostatnou kapitolou jsou velká města, kde je obrovská koncentrace osob a majetku.“

12) Jaké skupiny lidí jsou nejčastěji obětmi?

Pan C: „Policie ČR sociální ani věkovou strukturu obětí trestných činů statisticky nesleduje. Toto je spíš otázka pro kriminologa. Já osobně si myslím, že obětí majetkové trestné činnosti se může stát kdokoliv. Velkým problémem v poslední době je trestná činnost na seniorech. Tato skupina osob je vzhledem ke své bezbrannosti velmi lákavým cílem.“

13) Přinášejí současné tresty adekvátní výsledky?

Pan C: „Na toto není lehké odpovědět. Zase se to liší podle každého okresu. Jako policisté nemůžeme komentovat rozhodnutí soudu. Ale já osobně si myslím, že současné tresty nemohou odradit pachatele od další trestné činnosti. Další problém vidím v liknavosti správních orgánů obcí, které mají za úkol řešit drobnou kriminalitu na úrovni přestupků. Tyto značné množství těchto deliktů raději neřeší. Nechávací je úmyslně promlčet nebo používají jiných odklonů. Z tohoto důvodu ujde celá řada pachatelů drobné majetkové trestné činnosti trestu.“

14) Je nějaké spojení mezi naší majetkovou kriminalitou a zahraniční?

Pan C: „Policie ČR nesleduje trestnou činnost našich občanů v zahraničí. Podíl trestné činnosti cizinců na majetkové kriminalitě v ČR by se dal dohledat v policejních statistikách. U nás na okrese se např. jedná o okrajovou záležitost. Policie má některé poznatky o tom, že naši občané se podílejí za hranicemi i na majetkové kriminalitě. Jedná se především o krádeže motorových vozidel a o krádeže zboží v prodejnách.“

15) Mohl byste stručně popsat Vaši zkušenost s majetkovou kriminalitou?

Pan C: „Ve smyslu profesionála nebo oběti? Z profesního hlediska se s ní setkávám každodenně. Z toho druhého i já jsem již byl obětí. Mám za to, že za posledních 20 let již čtyřikrát. Vzhledem k mému povolání si z toho moc nedělám. Víím, že mnoho jiných je na tom hůř než já.“

16) Jak se díváte na dětskou kriminalitu? Je pravda, že u nás narůstá?

Pan C: „Kriminalita osob mladších 18 – ti let je závažný problém. Statistiky této trestné činnosti existují. Za posledních deset let došlo ke zvýšení počtu pachatelů z řad nezletilých osob. V posledních letech bych řekl, že se jejich počet ustálil. Tato oblast trestné činnosti je samozřejmě četnější ve větších městech než na venkově.“

17) Myslíte si, že občané jsou dostatečně informováni o to, jak se mohou bránit?

Pan C: „Policie ČR má řadu preventivních programů, které lidem pomáhají orientovat se v ochraně svého majetku. Toto je úkolem preventivně informačních skupin. Jsou programy celorepublikové, krajské a okresní. Liší se to podle regionů. Někde jsou členové PIS aktivnější než jinde. Ale obecně si myslím, že takovéto prevence není nikdy dost. Občané jsou mnohdy lehkovážní až naivní.“

18) Domníváte se, že se kriminalita ve srovnání se stavem před 10 lety v ČR snížila či zvýšila?

Pan C: „Podle policejních statistik se za posledních deset let snížila. V tomto období byly i výkyvy. Já osobně si myslím, že toto je provázáno s ekonomickou situací obyvatelstva. Pokud se ekonomická situace bude zhoršovat, trestná činnost obecně poroste, a ne jen majetková.“

19) Z jakých zdrojů jsou čerpány informace o kriminalitě?

Pan C: „Základním zdrojem jsou policejní statistiky. Ke každému oznámenému nebo zjištěnému trestnému činu a pachateli je vypracován statistický formulář.“

20) Myslíte si, že zákon chrání policisty přiměřeně při výkonu služby?

Pan C: „Formálně ano. Zákony je jasně stanoveno, jakého jednání se musí občané vůči policistovi vyvarovat. Toto platí i o povinnostech a oprávněních policistů. V současné době panuje mezi policisty spíše obava, jak jejich počínání ve službě a především jejich zákroky posoudí jejich nadřízení.“

21) Jaká je spolupráce občanů s policií?

Pan C: „Já si osobně myslím, že dobrá. Policista by si měl vždy uvědomovat, že pro běžného občana je setkání s trestnou činností mimořádná situace. A to nemusí být ani obětí. Pro mnoho lidí je stresující být svědkem takového jednání. Mnoho lidí má obavu z případné msty pachatele trestného činu i v případě svědectví. Policista by na

toto měl neustále myslet a hlavně by měl tyto obavy chápat. Běžný občan na tyto situace není zvyklý jako policista, který se s nimi setkává každý den. Z tohoto důvodu by měl pochopit, že se setká i s lidmi, kteří prostě spolupracovat odmítnou. Neměl by se proto na ně zlobit, ale měl by se pokusit získat jejich důvěru, tak aby svoji spolupráci poskytli.“

22) *Jaký je podle Vás nejlepší způsob, jak zabránit tomu, aby mladí lidé páchali trestné činy?*

Pan C: „Zaměstnat je, zabavit je. Nedopřát jim čas provozovat neplechty. Zajistit jim sportovní vyžití, zájmové kroužky a toto vše se odvíjí od zájmu rodičů o svoje děti. Také již od jistého věku zvyšovat jejich právní vědomí, co je zákonné a co ne. To jak ve školách, tak i v rodině. A tam především.“

23) *Mají lidé dostatečně zabezpečený svůj majetek?*

Pan C: „Je velký rozdíl např. v zabezpečení obydlí a v jiných oblastech. V současnosti si myslím, že v rámci bytů a domů, tak tyto jsou zabezpečeny dobře. V mnoha jiných oblastech jsou lidé až lehkomyšní. Tím myslím jejich přesvědčení, že do jejich vozidla se nikdo nedostane apod. Jako velmi rizikové jednání vidím, nechávání různých věcí viditelně odložených ve vozidlech, nechávání PIN kódů u platebních a úvěrových karet, odkládání kabelek do nákupních košíků, odkládání kabelek a mobilních telefonů volně v restauracích a na diskotékách. Zde si lidé svůj majetek nezabezpečují vůbec, takové chování je naprosto běžné.“

24) *Jaké ochranné prostředky pro zabezpečení majetku jsou podle Vás nejoptimálnější?*

Pan C: „Sebelepší zabezpečení Váš majetek neochrání. Naopak příliš viditelné a dokonalé zabezpečení může mnoho pachatelů lákat, protože si budou myslet, že máte co chránit. Mnohem podstatnější je změnit svoje chování například ve výše popsaných případech.“

25) *Co si myslíte o faktu, že oběti majetkových trestných činů, trestný čin neohlásí na policii?*

Pan C: „Ti lidé pouze tímto dávají najevo, že nedůvěřují policii a naší justici. To lze změnit pouze tím, že tyto orgány svojí činností ztracenou důvěru získají nazpět. Nedivím se jim, protože řada občanů má zkušenosti s nechotou policistů, s dlouhým

čekáním na ně a i se špatnou kvalitou jimi provedeného řízení. Mnoho lidí je rozčarováno rozsudky soudů a tím, jak se soudy vypořádaly z jejich odškodněním. Některé trestní soudy místo, aby rovnou rozhodly o nároku poškozených, což samozřejmě můžou, tak je odkazují do občansko – právního řízení. Přenášejí břemeno domoci se odškodného opět na poškozené. Nikdo se potom nemůže divit občanům, že část trestné činnosti nehlásí, protože je již nebaví trávit čas na policii a soudech bez viditelného výsledku.“

Příloha č. IV

Tabulka č. 1¹⁰⁹

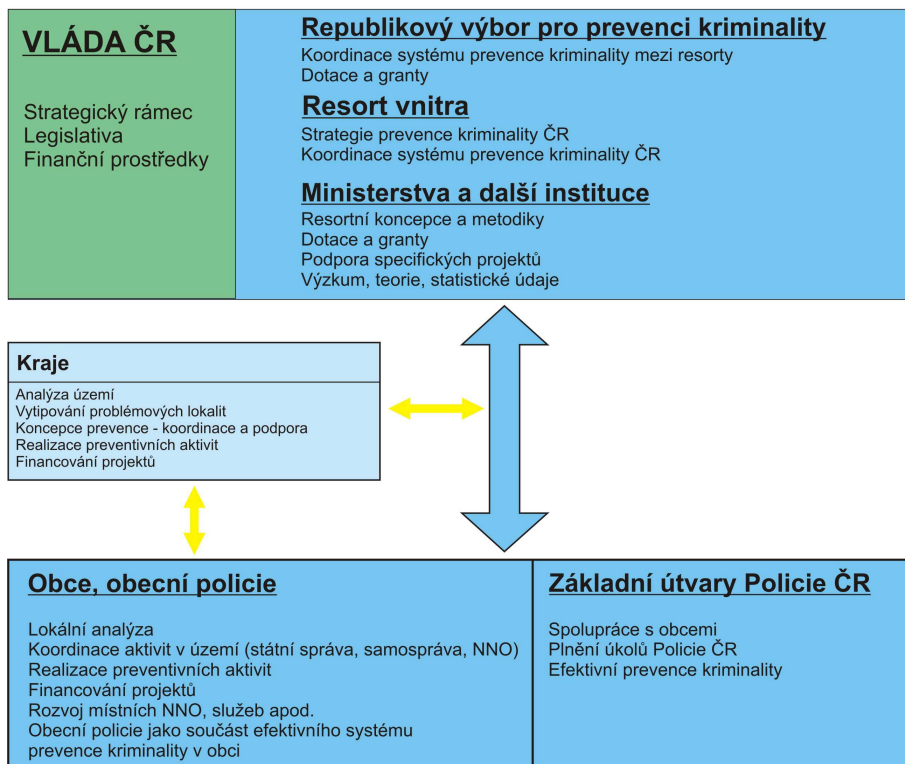
Kriminalita v roce 2011 v České republice Název	Zjištěno	Objasněno	
		Počet	Tj.%
Krádeže vloupáním do obchodů	3 567	1 016	28,48
Krádeže vloupáním do výkl. skříní	191	45	23,56
Kr. vl. do restaurací a hostinců	2 411	631	26,17
Kr. vl. do ubytovacích objektů	778	113	14,52
Krádeže vloupáním do kiosků	955	331	34,66
Krádeže vl. do jíd. záv. kuch. strav. zař.	64	15	23,44
Kr. vl. do obj. st. um. př.-ne 332	36	9	25
Kr. vl. do kult.objektů - ne 331	90	16	17,78
Kr. vl. do pokl. a panc. skříní	101	33	32,67
Kr. vl. do výpočet. středisek	2	1	50
Krádeže vloupáním do škol	631	145	22,98
Krádeže vloupáním do bytů	4 311	963	22,34
Kr. vl. do vík. chat soukr. osob	4 846	1 273	26,27
Kr. vl. do rodinných domků	5 257	1 204	22,9
Kr. vl. do ostatních objektů	36 432	6 297	17,28
Krádeže vloupáním celkem:	59 672	12 092	20,26
Krádeže kapesní	14 514	730	5,03
Krádeže při pohlavním styku	3	2	66,67
Krádeže jiné na osobách	9 706	1 094	11,27
Krádeže mezi zaměst. na prac.	62	23	37,1
Krádeže mot. voz. dvoustopých	11 647	1 943	16,68
Krádeže mot. voz. jednostop.	746	117	15,68
Krádeže věcí z automobilů	33 230	2 350	7,07
Krádeže součástek mot. voz.	9 967	977	9,8
Krádeže jízdních kol	7 396	1 028	13,9
Krádeže domácího zvířectva	115	23	20
Krádeže v bytech a rodinných domech	4 068	1 725	42,4
Krádeže věcí na nádražích	126	19	15,08
Krádeže věcí během jízdy v DP	101	8	7,92
Krádeže v obj. se starož. a um. před.	31	4	12,9
Krádeže v jiných objektech	22 069	9 190	41,64
Krádeže ostatní	10 493	2 897	27,61
Krádeže prosté celkem:	124 274	22 130	17,81
Podvod	4 910	2 356	47,98
Zpronevěra	1 071	732	68,35
Neoprávněné užívání cizí věci	84	46	54,76
Zatajení věci	1 250	277	22,16
Poškozování cizí věci	12 331	1 701	13,79
Pytláctví a ostatní majetkové trestné činy	83	14	16,87
Majetkové činy celkem	203 675	39 348	19,32

¹⁰⁹ *Policie.cz: statistické přehledy kriminality* [online]. [cit. 11.3.2012]. Dostupné z: <http://www.policie.cz>

Příloha č. V

Tabulka č. 2¹¹⁰

SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČR



¹¹⁰ Mvcr.cz: *strategie prevence kriminality* [online]. [cit. 2.11.2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz>